

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

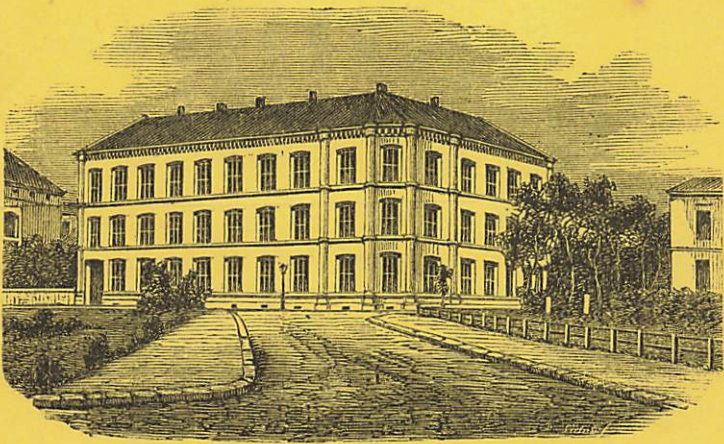
Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen i Juni og Juli 1874

ved

Aars og Voss's Latin- og Realskole.

Kristiania.

Trykt hos W. C. Fabritius.

1874.

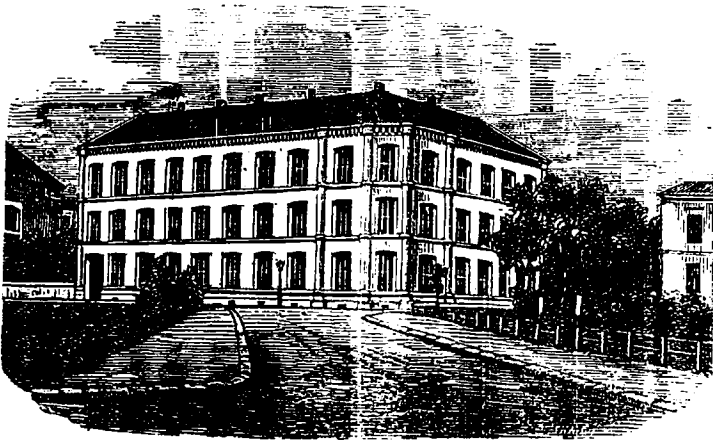
Indbydelsesskrift

til

den offentlige Examen i Juni og Juli 1874

ved

Aars og Voss's Latin- og Realskole.

Kristiania.

Trykt hos W. C. Fabritius.

1874.

Indhold.

	Side
Metriske Oversættelser til og fra fremmede Sprog af E. Nicolaysen	1
Udkast til en Mineralogi for Middelskolen af Realkandidat A. Høyer	35
Skoleefterretninger:	
Ansøgning til H. M. Kongen om Ret til at afholde Middelskoleexamen	53
Kgl. Resolution af 14de Marts d. A.	58
Om Oprettelse af Realgymnasiet og den praktiske Realklasse	59
Den gamle Latinskoles og Examen Artiums Vedbliven i dens nuværende Form indtil 1877	65
Dimission fra Skolen i 1873	67
Skolens Lærerpersonele	70
Skolens øvrige Funktionærer	76
Discipeltal og Klassesdelinger	76
Om Skolepenge og Fripladse	78
Anhang: Oversigts over Fagenes Fordeling mellem Lærerne i Skoleaaret 1874 til 1875.	

Metriske Oversættelser

til og fra fremmede Sprog

af

E. Nicolaysen.

Terje Vigen.

(Efter Henrik Ibsen.)

There lived an odd fellow, aged and gray,
Far out on the isle's barren strand; —
He never did harm any man on his way
Neither by sea nor by land;
Yet sometimes his eyeballs hideously shone, —
Chiefly when winds rose high, —
And then thought people his senses were gone,
And then there were few who ventured alone
Come Terje Vigen nigh.

Since then I saw him a single time,
He lay with fish at the quay;
His hair was white, like a youth in his prime
Still he laughed and sung with glee.
For the maidens he had a merry word,
For the children of town a jest;
He tossed his southwester and jumped on-board,
His foremast he shipped, and in sunshine soar'd
Old eagle home to his nest.

What of Terje I've heard, I shall try
From first to last to record,
And should you sometimes think it too dry,
Still true is every word;
From Terje himself I have it not, but
From other trustworthy men,
From those, who stood by to the last in his hut,
From those, who in peace his eyes did shut,
As he died near three score and ten.

He was in his youth a wilful wight
And early left parents' ward,
Had braved the waves in many a fight,
The youngest youngster on-board.
He ran away at Amsterdam,
But homesick at last he grew,
Returned in the „Union“, captain Pram;
But him who had left his fold as a lamb
Now none in his parish knew.

Now was he a sailor thoroughbred,
Strong, handsome, in fitting dress.
But both his father and mother were dead
And all his kindred, I guess.
He moped for a day, may be for two, —
Then off his sorrow shook he.
On shore no peace nor repose he knew,
No, then it was better to live on the blue,
The large and the waving sea.

One year from this he a wife had wooed,
'Twas done in a hurry, I think,
And people thought, that the job he rued,
That somewhat fast did him link.
A house of his own thus claimed his stay,
One winter he still did carouse,
Though shine did the panes like the brightest day
With little curtains and flowers gay
In the little repainted house.

The ice by thawing breezes was cleared,
And Terje joined his ship:
In the autumn the wildgeese that southward steered
He met on his homeward trip.
Then fell on the sailor's breast like a load:
He felt so young and and so strong,
He came from the sungod's shining abode,
Behind lay the world with smiles so broad,
Before him a winter long.

They anchored, and all his comrades went
 With furlough off to carouse.
 A longing glance he after them sent,
 He stood at his quiet house.
 He peeped in through the curtain white,
 Then *two* in the room he descried,
 His wife hasping flax, a homely sight,
 But there in the cradle — rosy and bright
 A laughing baby he eyed.

'Twas said, that Terje's temper acquired
 A serious turn by this sight,
 He drudged and toiled and never he tired
 Of rocking his child in the night.
 On Sunday's eves, when wildly rung
 The neighbouring dance through the air,
 His merriest carols at home he sung,
 While in his lap little Anna sprung
 And pulled his chestnut hair.

So time went on and the war drew near
 In eighteen hundred and nine.
 Still many a tale from that woful year
 Records, how people did pine.
 The English cruisers blocked up each port,
 Thus stifling the country's breath,
 The poor were starving, the rich asked support,
 Two powerful arms were a useless sport,
 Impending was plague and death.

And Terje moped for a day or two,
 Then off his sorrow shook he;
 A friend he remembered, old and true:
 The large and the waving sea. —
 His deed as the boldest on western cliff
 Tradition still names and gives life:
 „As soon as the gale was a little less stiff,
 Terje Vigen crossed rowing an open skiff
 The sea for his child and wife!“

The smallest skiff that was to be bought
 For this voyage to Skagen he chose.
 At home he left sail and mast, he thought
 Thus best his chance, I suppose.
 He trusted, I guess, that the boat him bore,
 Though cross-seas might pour it a drop;
 The Jutish shoals were a dangerous shore,
 But worse was the English man of war
 With eagle-eyes in the top. ' .

Thus trusting his luck he launched from ground
 And vigorously he rowed,
 At „Fladstrand“ arrived he safe and sound
 And fetched his precious load.
 God knows, not great was the price of his toil;
 Three casks of corn that was all,
 But Terje came from a barren soil, —
 His lamp of life had a little oil,
 And wife and child was his goal.

Three nights and days to the thwart was chained
 The valiant man at a stretch;
 The fourth day at sunrise a glimpse he gained
 Of a misty, towering edge.
 It was not clouds that deceived his eye,
 It was mounts with summits blue;
 And throning above them all on high
 The „saddle of Imeness“ decked the sky.
 Then where he was he knew.

Near home he was; still a little while
 No doubt he can manage his boat!
 His heart with faith and hope did smile,
 A prayer rose to his throat.
 Then — as if the words on his tongue did freeze —
 He stared — no mistake, he found:
 Through the fog, that dispersed at a sudden breeze
 He saw a corvette with mocking ease
 Lie pitching in Hesness-sound.

His boat was discovered; a signal shrill: —
 And shut was the nearest course;
 But the sunrise-wind was too scant to fill, —
 To the west he fled plying his oars.
 Now they lowered the yawl from the gunwale's side,
 He heard, how the sailors sung, — — —
 His feet 'gainst the boatribs strained he plied,
 Till far in his wake it frothed and fried,
 And blood from his nail-roots sprung.

The „Gjesling“ are called some breakers blind
 To the east of Homborg-Sound,
 There the surf roars wildly, lashed by the wind,
 On two feet water is ground.
 There white foams the sea, there yellow it sparks,
 Yea, e'en on the calmest day;
 But though hollow the surf on the outside barks,
 Smooth is the water within the marks,
 That break the waves on their way.

There Terje's skiff like an arrow flew
 Through seas, that boil and break;
 But after him sped the yawl and its crew
 Of fifteen hands in his wake.
 Then was it he cried through the deafening roar
 To God in his highest distress:
 „Innermost yonder on gravelly shore
 My wife and the child at the cottage-door
 Sit waiting for bread to their mess!“

But louder those fifteen cried, than he,
 As at „Lyngør“, so here was the case.
 Luck follows the Englishman at sea
 Among Norway's rocks in chase.
 As Terje struck 'gainst the rocky head,
 The yawl too scraped the cliff;
 „Stop!“ loud from the bow the officer bade;
 He lifted an oar on high by the blade,
 The bottom he stove of the skiff.

Cracked by the blow were rib and plank,
The sea broke through every chink;
On two feet water the dear freight sank,
Still Terje's heart did not sink.
He beat his path through the armed crew
And over the gunwale he sprung,
He dived and swam and dived anew;
But the yawl came off, wherever he flew,
Shots of rifles and cutlasses rung.

They fished him up, he was brought to the side,
Saluted was triumph and joy;
Aft on the quarterdeck, grand in his pride,
Stood the chief, an eighteenyears' boy.
His maiden-engagement was Terje's boat,
Therefore so haughty his neck;
But now to his wit's end Terje was brought,
The stalwart man on his knees besought
The boy on the corvette's deck.

With tears he bargained, they sold him sneers,
They bartered for prayers him fun;
A breeze sprang up, and out with cheers
Stood England's conquering son.
Then silent was Terje; the story was past,
His grief to himself he kept now;
But those who had caught him wondered, how fast
A something, as by a sudden blast,
Was blown from his clouded brow.

In prison for many years he lay,
For five long years, it is said,
His neck was curved, his hair turned gray
From the dreams of home, that he had.
Some load he carried, but never did breathe —
It was like his only hoard.
Then came eighteen hundred and fourteen with peace,
Brought captive Norsemen and Terje release
A Swedish frigate on board.

At home by the quay he mounted the stair,
 A licence as pilot he brought.
 But few knew the man with grizzled hair,
 Who jumped as a youth in his boat.
 His house was a stranger's, how those had fared,
 Those two — he learnt within:
 „Left by the husband, none for them cared,
 At last one common tomb they had shared,
 The parish had put them therein.“

Years passed on, he minded his call
 As pilot far out on the strand;
 He never did harm any man at all
 Neither by sea nor by land.
 But sometimes his eyeballs hideously shone,
 Chiefly when winds rose high,
 And then thought people his senses were gone,
 And then there were few who ventured alone
 Come Terje Vigen nigh.

One moonlight-night by the seawind's roar
 The pilots were roused from their beds;
 An English yacht was driving on shore,
 The mainsail and foresail in shreds.
 Red flags from the foretop she hoisted out,
 A cry of distress save word.
 A little windward a boat went about,
 It braved the weather a-tacking stout,
 And the pilot stood stalwart on board.

So calm looked that man with grizzled hair,
 The wheel like a giant he caught; —
 The yacht obeyed and off she did bear,
 After in tow swam the boat.
 The lord with lady and child from the prow
 Aft, touching his hat, did walk:
 „I make thee as rich, as poor thou art now,
 If safe from the roaring breakers thou“ — — — — —
 But the pilot dropt helm and spoke.

His cheek turned pale, on his lips played around
 A smile, that its way breaks at last.
 Inward it bore, and high on the ground
 The splendid lord's-yacht stood fast.
 „She would not obey me! Mylady, Mylord!
 Down in the boats! with me!
 She will be splintered — trust to my word! —
 But the inside a harbour safe does afford;
 My wake your leader shall be!“

Through waves phosphore scent the skiff flew along
 'Gainst shore with freight most dear,
 Aft stood the pilot, tall and strong,
 His eye was wild and severe.
 On the „Gjesling“ larboard he had an eye
 And on Hesness-sound starboard remote;
 Then helm and the staysail-strap he let fly,
 He swung an oar with its blade on high,
 The bottom he stove of the boat.

In broke the sea white, foaming and wild,
 There raged on the wreck a fight,
 But the mother lifted on high her child
 In her arm, with terror white.
 „Anna, my child!“ in her anguish screamed she;
 The grizzled man then did shake;
 He seized the sheet, turned the helm a-lee,
 And the boat like a chased bird did flee
 With breakers and rocks in its wake.

It struck, they sank; but smooth was behind
 The circling breakers the sea;
 Upwards was stretching a long-ground blind,
 The water there reached to their knee.
 The lord then cried: „Do feel! — the cliff
 Gives way — no rock it can be!“
 But the pilot smiled: „Don't fear! a skiff
 With three casks of barley, that is the rife,
 Which carries us now, you see!“

A half-forgotten remembrance swept
 Like a flash the brow of the lord —,
 He knew the sailor who kneeling had wept
 On the deck of the corvette aboard.
 Then cried Terje Vigen: „Mine all thou hadst clenched
 In thy hand and didst drop for renown.
 One moment still, and I am revenged — — —“
 Then was it the English nobleman blenched
 And knelt to the Norse pilot down.

But Terje, leaning upon an oar,
 Stood straight with a juvenile air; .
 His eyes flashed fire as in days of yore,
 In the wind was streaming his hair.
 „Thou sailedst in the large corvette at thy ease,
 My humble boat I did ply;
 The blood of my heart for mine I did squeeze,
 Thou tookest their bread, and then thou might tease
 At leisure my bitter cry.

Thy wealthy lady like spring is fair,
 Her hands like velvet are fine, —
 My good-wife's hands rough and brawny were,
 But she however was mine.
 Thy child is sunny and bright as the day,
 Like a guest from heaven on earth;
 My daughter none did attention pay,
 She was, God knows it, sallow and gray,
 A child of famine and dearth.

Still these were the riches, that I did price,
 They were all, that I called mine.
 They seemed a treasure so great in my eyes,
 But they weighed so little in thine. —
 This hour of revenge our account will square, —
 A cup thou shalt taste, I think,
 That those long years may well-nigh repair,
 Which curved my neck and blanched my hair
 And all my fortune did sink.“

The child he seized and swung in the air,
 In his left he the lady enclos'd.
 „Stand back, Mylord! one step, if you dare,
 And your child and wife it will cost!“
 Again to struggle the Briton would fly,
 But his arm was too feeble to fight;
 His breath was burning, his eyes were shy,
 And his hair — it was known by the dawning sky —
 Turned gray in that single night.

But Terje's forehead was peaceful and bright,
 Still and freely his chest did expand,
 Respectfully he the child let alight
 And meekly kissed its hand.
 He breathed as if freed from the vault of a jail,
 His voice sounded calm and subdued:
 „Now Terje Vigen is sound and hale,
 Till now flowed my blood through a stone-dammed canal,
 On revenge, on revenge I did brood!“

„The long, long years in the prison's qualm
 They made me heart-sick — since then
 Prostrate I leant like a broken halm
 O'er the gulf of a hideous glen.
 But it is over; we quits are now,
 Thy debtor has honestly paid.
 I gave what I had, mine all tookest thou,
 And if thou thyself thinkest wronged anyhow,
 Cite God, that such me has made!“

Saved were all, as the morning-sun broke,
 Long since lay in harbour the yacht;
 Of the night's event they would rather not talk,
 Still Terje's name widely was brought.
 The thunderclouds of his day-dreams gray
 By a night-storm away were swept!
 And Terje erect again since that day
 Carried his neck, that was bent as he lay
 On his knees and begged and wept.

The lord and his lady together did come
And a great many others too,
They shook his hand in his humble home:
„Farewell! God's blessings on you!“
For the rescue they thanked, as the storm did press,
For the rescue from breakers wild;
But Terje stroked the infant's dress:
„No, she that saved in the highest distress,
I think, was that little child!„

The yacht, as she turned for Hesness-Sound,
The Norse flag did hoist and wave.
Not far to the west is a foaming ground, —
There a farewell-broadside she gave.
On the top of the hill stood Terje and stared,
A tear in his eye did shine:
„Much I have lost, but much was repaired.
Best was it perhaps I fared, as I fared, —
My God! the glory is thine!“

Such was it, I saw him a single time,
He lay with fish at the quay;
His hair was white, like a youth in his prime
Still he laughed and sung with glee.
For the maidens he had a merry word,
For the children of town a jest;
He tossed his southwester and jumped on board,
His foremast he shipped and in sunshine soar'd
Old eagle home to his nest.

At the church of Fjäre a tomb I saw
On a spot, where seawinds roar'd;
It had not been tended, was sunken and low,
But marked with a blackpainted board.
In white „Therye Wiighen“ was written there
And the year when peace he did get. —
He was laid 'gainst the wind and the sunlight's glare,
And therefore the grass grew so stiff and spare,
Wild flowers among it yet.

Valfarten til Kevlar.

(Efter Heine.)

Ved Vinduet stod en Moder,
I Sengen Sønnen laa,
„Staar du ei op, min Vilhelm!
Ser Processionen gaa?“

„Jeg er saa syg, o Moder!
At se jeg ei formaar;
Jeg mindes den døde Margrethe,
Da brænder Hjertets Saar.“

„Staa op! vi vandrer til Kevlar,
Tag Rosenkrandsen hist;
Guds Moder hun vil læge
Dit syge Hjerte vist.“

Høit flagrer Kirkens Faner,
Høit toner Kirkens Musik;
Det er i Kølln ved Rhinen,
Hvor Processionen gik.

Hans Moder følger Mængden,
Hun leder Sønnen der;
De synger begge i Koret:
Maria, priset vær!

Guds Moder hist i Kevlar
Bærer sit bedste Plag;
Idag har hun meget at gjøre,
Det vrimler af Syge idag.

De Syge hende bringer
Som Offer for Helsebod
Mangt Lem, som af Vox er dannet,
Saamangen Haand og Fod.

Og hvo en Voxhaand ofrer,
Hans Haand er lægt for Saar;
Og hvo en Voxfod ofrer,
Sin Fod heldbredet faar.

Til Kevlar gik mangan paa Krykke,
Paa Line nu dandser han myg,
Saa mangan spiller paa Bas nu,
Hvis Haand var hist saa syg.

Hans Moder tog et Voxlys,
Et Hjerte hun formed' det til.
„Bring dette til Guds Moder,
Dit Saar hun læge da vil.“

Voxhjertet sukkende bringer
Til Billedet frem hendes Søn,
Fra Øiet strømmer hans Taare,
Fra Hjertet strømmer hans Bøn:

„Du høitbenaadede Kvinde!
Guds Jomfru, ren og skjær!
Du høie Himmeldronning.
Min Nød jeg klager her!

Derhjemme hos min Moder
I Kølln min Bopæl var,
Hin Stad, som mange hundred
Kapeller og Kirker har.

Vor Nabo var Margrethe,
Dog hun er død iaar —
Et Hjerte af Vox jeg dig bringer,
Læg du mit Hjertesaar!

Læg du mit syge Hjerte,
Og jeg dig lover her:
Aarle og sent vil jeg synge:
Maria, priset vær!“

Den syge Søn og hans Moder,
De slumrede i sit Hjem,
Da kom Guds Moder sagte
Skridende ind til dem.

Hun bøied' sig over den Syge,
Hans Hjerte flux hun fandt,
Der lagde sin Haand hun sagte
Og smiled' mildt og forsvandt.

Hans Moder ser alt i Drømme,
Ja, endnu mer saa hun nok.
Hun vaagnede af sin Slummer,
Høit gjøed' Hundenes Flok.

Paa Leiets saa hun henstrakt
Sin Søn, og han var død;
Paa blege Kinder spiller
Den lyse Morgen rød.

Og Moderen Hænderne folder,
Saa underlig stemt hun er;
Andægtig sang hun sagte;
Maria, priset vær!

Lorelei.

(Efter Heine.)

Jeg ved ei, hvad mon det betyder,
At jeg er saa forstemt?
Fra gamle Tider gjenlyder
Et Sagn, som jeg aldrig faar glemt.

Rhinen flyder saa stille,
Det dæmrer og kjøligt det er;
Bjergenes Toppe de spille
I Aftensolens Skjær.

Hist oppe den skjønneste Kvinde
Sidder saa underfuld;
De gyldne Smykker skinne,
Hun kjæmmer sit Haar af Guld.

Med gylden Kam hun det kjæmmer
Og synger en Sang dertil
Med en Melodi, som stemmer
Og griber, vemodig, vild.

En Sømand sidder i Baaden,
Vildt gribes af Vemod hans Siind.
Han ser ikke Brændingens Fraaden,
Han ser kun mod Klippens Tind.

Jeg tror, at Baaden og Manden
Vil sluges af Bølgen engang;
Og det voldte ingen anden
End Lorelei, med sin Sang.

Et Furutræ staar ensomt.

(Efter Heine.)

~~~~~  
Et Furutræ staar ensomt  
I Norden ved golde Bræ.  
Det slumrer, i hvide Tæpper  
Indhyllet af Is og Sne.

Det drømmer om en Palme,  
Som, fjernt i Østerland,  
Ensom og stille sørger  
Paa Klippen i Solens Brand.

---

## **Aftenstemning.**

(Efter Heine.)

~~~~~  
Vi sad ved Fiskerens Hytte
Og ud mod Havet saa,
Tilveirs steg Aftentaagen,
Som over Vandet laa.

I Fyrtaarnet efterhaanden
Lysene blussed' op,
Langt ude vi endnu øined'
Et Skib paa Bølgens Top.

Vi talte om Storm og Skibbrud,
Om Sømanden, om hvordan
Han svæver mellem Angst og Glæde
Og mellem Himmel og Vand.

Vi talte om fjerne Kyster,
Om Syden og om Nørd,
Om deres sælsomme Skikke,
Som langt derborte bor.

Ved Ganges det dufter og straalere,
Der blomstrer Kjæmpetræer,
Og skjøne, stille Mennesker
For Lotos knæler der.

I Lapland er Folket smudsig,
Fladho'det, bredmundet og smaat,
De sidder paa Hug om Ilden
Og kvækker og skriger raat.

Smaapigerne lytted' alvorlig,
Tilside talte ingen mer.
Mørket blev større og større,
Ei Skibet længer vi ser.

I mit altfor dunkle Levnet.

(Efter Heine.)

~ ~ ~
I mit altfor dunkle Levnet
Straalte engang der et Lys,
Nu, da dette Lys er blegnet,
Gribes jeg af Nattens Gys.

Naar i Mørke Smaabørn lades,
Bliver deres Sind beklemt,
Og for at forjage Angsten
Bliver høit en Sang istemt.

Jeg, det gule Barn, jeg synger
Ogsaa nu i Mørke lidt;
Er end Sangen ikke lystig,
Bliver jeg dog Angsten kvit. —

Trøst i Taarer

(Efter Gøthe.)

„Hvi er du dog saa sorgfuld vel,
Da alt er lyst og let?
Paa dine Øine kan man se,
At du har atter grædt.“

„Og om jeg end har ensom grædt,
Min egen Sorg det var;
Og mine Taarer flyder sødt,
De Hjertet lindret har.“

De glade Venner beder dig:
„O! kast dig i vor Favn!
Og hvad det end er, du har tabt,
Betro os kun dit Savn!“

„I larmer vildt og aner ei
Det, som mig piner saa;
Ak nei! jeg har det ikke tabt,
Skjønt jeg det savne maa.“

„Saa mand dig hurtig nu da op!
Ungt er jo end dit Blod;
I dine Aar da har man Kraft,
Til at erhverve Mod.“

„Ak nei! erhverves kan det ei,
Jeg kan det ikke naa;
Det staar saa høit, det blinker skjønt
Som Stjernen i det Blaa.“

„Man Stjernerne begjærer ei,
Man nyder deres Glands;
I klare Nat ser man derop
Med henrykt Sind og Sands.“

„Med henrykt Sind saa jeg derop ,
Hver Dag i mange Aar;
Lad mig om Natten græde kun,
Saalænge jeg formaar!“

O elsk! saalænge du det kan!

(Efter Freiligrath.)

~~~~~  
O elsk! saalænge du det kan!  
O elsk! saalænge du formaar!  
Den Stund vil slaa, den Stund vil slaa,  
Da du ved Grave ensom staar.

Og vogt med Omhu Hjertets Glød,  
Dets Kjærlighed ved Nat og Dag,  
Saalænge end det møder varmt  
Et andet kjærligt Hjertes Slag.

Og den, som aabner dig sit Bryst,  
O vis mod ham dig kjærlig kun,  
Og gjør hver Stund ham lys og let,  
Og gjør ham mørk ei nogen Stund!

Og vogt din Tunge, vogt den vel!  
Snart er et bittert Ord jo sagt;  
O Gud! det var saa ondt ei ment,  
Dog Sorg det har den anden bragt.

O elsk! saalænge du det kan!  
O elsk! saalænge du formaar!  
Den Stund vil slaa, den Stund vil slaa,  
Da du ved Grave ensom staar.

Da knæler du ved Graven ned  
Og skjuler dine Øines Graad  
— De ser den anden aldrig mer —  
I Kirkegaardens Græstørv vaad.

Og siger: O, se ned paa mig,  
Som græder ved din Grav forsent;  
Tilgiv, at jeg dig krænket har!  
O Gud! det var saa ondt ei ment.

Men han dig ser og hører ei,  
Du aldrig mer ham favner fro;  
Den Mund, som kyssed' dig, ei mer  
Nu siger: Længst jeg tilgav jo.

Han gjorde det, han tilgav længst,  
Dog mangan Taare faldt saa hed  
Ved dig og ved dit bitre Ord —  
Dog tys — han hviler nu i Fred.

O elsk! saalænge du det kan,  
O elsk! saalænge du formaar!  
Den Stund vil slaa, den Stund vil slaa,  
Da du ved Grave ensom staar.

## **Bliv trofast mod de Døde!**

(Efter Th. Storm.)

~~~~~  
Bliv trofast mod de Døde,
Som du bedrøvet har.
Bliv trofast mod de Døde,
Af hvem du elsket var.

De døde, dog de svæver
Om sine Kjæres Hjem
Saalænge, som der lever
Endnu kun en af dem.

Naar du dig lader daare
Af Lysters vilde Spil,
Hvor længes de saa saare,
At du dem mindes vil.

Ømt hen til dig de træder,
Dog du det føler ei;
De ser paa dig og græder,
Og du, du ser det ei.

Hver Bro er falden sammen;
Med Angst de prøver paa
En Kjærlighedens Stammen,
Som aldrig kan dig naa.

Saa saare Et dem smerted'
I deres Skyggeland:
Tilgive dig vil Hjertet;
Men Munden ei det kan.

Bliv trofast mod de Døde,
Som du bedrøvet har.
Bliv trofast mod de Døde,
Af hvem du elsket var.

Vintersang.

(Efter Eichendorf)

Jeg drømte, at jeg hviled'
Ved Faders Hus igjen;
Den gamle Dal mig smiled'
Imøde som en Ven:
Og Foraarsluften kyssed'
Det grønne Løv saa tyst
Og hvide Blomster dryssed'
Paa Hoved og paa Bryst.

Jeg vaagner, — Maanen rinder
Just op bag Skovens Rand;
I bleggult Lys da skinner
Om mig et fremmed Land.
Jeg ser mig om forskrækket:
Is dryssed' fra et Træ,
Med Rim var Marken dækket,
Mit Haar var hvidt som Sne.

Den sønderbrudte Ring.

(Efter Eichendorf)

En kjølig Dal jeg mindes,
Et Møllehjul gaar der;
I Møllehuset findes
Ei mer min Hjertenskjær.

Sin Tro hun havde skjænket,
En Ring jeg ogsaa fik;
Sin Tro, den har hun krænket,
Itu min Ring da gik.

Som Spillemand jeg vilde
I Verden drage om
Og mine Sange spille
For Huset, hvor jeg kom.

Som Rytter flyve vilde
Til blodigt Slag jeg brat,
Ved Vagtild ligge stille
Paa Val i dunkle Nat.

Naar Møllens Hjul jeg hører,
Ei hvad jeg vil, jeg ved —
Dø allerhelst jeg vilde,
Da blev med et der Fred.

Se, derfor jeg fortvivler tidt — —

(Efter Geibel.)

~~~~~

Se, derfor jeg fortvivler tidt
Om Menneskenes Hjerte:
Det glemme kan om ganske lidt
Sin Glæde og sin Smerte.

Er Smerten end, hvis Taare flød,
Det hellig Pligt at frede —
Glad Fuglen sang, frem Solen brød,
Flux glemmer man at græde.

Og var end Glæden nok saa stor, —
En liden Sky sig viser:
Og veiret bort er hvert et Spor
Af drømte Paradiser.

Knap ved jeg, hvad der vækket har
Mest Gysen i mit Hjerte:
At Glædens Drøm saa kort kun var,
Eller saa kort hver Smerte.

Hvor taust et Hjerte gløder ømt.

(Efter Geibel.)

~~~~~

Hvor taust et Hjerte gløder ømt,
O kommer, kommer det ei nær!
O slukker ei dets Guddomsgnist!
Ved Gud det ilde handler er.

Hvis nogetsteds paa Jordens Kreds
Der er en fredet Blomstervang,
Da er det vel et Hjerte ungt,
Som elsker fromt for første Gang.

O, under det en Foraursdrøm,
Hvor alt i fulde Blomster staar;
I ved ei, hvilket Paradis
Med denne Drøm tilgrunde gaar.

Saa mangt et kraftigt Hjerte brast,
Da bort dets Elskede man rev,
Og mangt holdt ud, men vendte sig
Og fuldt af Had og Mørke blev.

Og mangt sig lukked' blødende,
Skreg høit paa Vellyst i sin Nød
Og kasted' sig i Verdens Støv;
Den skjønnne Gud i det var død.

Da græder I og angrer det,
Dog blomstrer ei en vissen Knop,
Og ingen Angers Taare hed
Det døde Hjerte vækker op.

Farvel, Farvel! mit Fødeland!

(Efter Byron.)

Farvel, farvel, mit Fødeland!
Der svandt det sidste Næs;
Til Vindens Suk i Braat og Brand
Havmaugen skriger hæs.
Vi Solen følger paa dens Vei,
I Havet sauk den brat;
Farvel jeg hilser den og dig,
Mit Fødeland — God Nat!

Kun nogle korte Timer, og
Den atter bryder frem;
Jeg hilser Hav og Himmel, dog
Ei dig, min Moders Hjem!
Forladt min egen Hal nu staar,
Dens Arne øde er,
Vildt Ukrud voxer om min Gaard,
Min Hund kun hyler der.

„Kom hid, kom hid! min Page spæd!
Hvi væder Graad din Kind?
Sig! skjælver du for Bølgen vred?
Sig! skræmmer dig lidt Vind?
Tør Taaren fra dit Øie rap!
Vort Skib er godt og tæt;
Vor bedste Falk kan flyve knap!
Mer lystelig end det.“

„Lad Vinde tude, Bølger slaa!
Ei volder de mig Gru,
Dog, undres ei, Hr. Ridder paa,
At jeg er mod i Hu!

Thi løs fra Fader rev jeg mig,
 Fra Moder dyrebar;
 Ei anden Ven end dem og dig
 Og hisset En jeg har.

„Min Fader mig velsigned' mild,
 Dog ei han sørger mer;
 Men saart min Moder sukke vil,
 Til atter hun mig ser.“

„O ti, o ti! min Page nu!
 Din Graad dig Ære gjør;
 Hvis jeg saa skyldfri var, som du,
 Da var min Kind ei tør.

„Kom hid, kom hid! min Væbner bold!
 Hvi er saa bleg din Kind?
 Sig, skjælver du for Franskmænds Vold?
 Sig! skræmmer dig lidt Vind?“

„Tror du, for Livet ræd jeg er?
 Nei, jeg er ei saa veg;
 Dog, Tanken paa en Hustru kjær
 En trofast Kind gjør bleg.

„Tæt ved din Hal min Hustru har
 Med mine Børn sit Hjem,
 Og naar de spørger: hvor er Far?
 Hvad skal hun svare dem?“

„O ti, o ti! min Væbner god!
 Din Sorg har gyldig Grund;
 Dog svulmer lettere mit Mod;
 Jeg ler af Reisen kun.

„Hvem tror en Hustrus Suk og Kys,
 En Kvindes falske Spil?
 De Øine, du saa strømme nys;
 Snart atter straale vil.
 Ei knækker tabte Lyst mit Mod,
 Ei heller farlig Færd?
 Mig græmmer mest, at jeg forlod
 Ei Et, en Taare værd.

„Nu er jeg ene uden Hjem
Her paa det aabne Hav;
Dog, hvorfor sukke efter dem,
Som intet Suk mig gav?
Min Hund vil hyle lidt maaske,
Til fremmed Mad den faar;
Men hvis den atter mig fik se,
Den bed mig, hvor den staar.

„Min Baad! jeg lader det staa til
Med dig i Braat og Brand.
Før mig til hvilket Land, du vil,
Dog ei til Hjemmets Strand!
Velkommen, mørkeblaae Hav!
Og naar du er forladt,
Velkommen Ørk, velkommen Grav!
Mit Fødeland — God Nat!

U d k a s t

til en

Mineralogi for Middelskolen

af

Realkandidat A. Høyer.

§ 1 Ved et *Mineral* forstaar man et uorganisk, helt igjennem ensartet Legeme, der udgjør en Del af den fæste Jordskorpe.

Til Mineralerne henregnes ogsaa saadanne Stoffe, som oprindeligt er organiske, men som i lang Tid har været begravede i Jorden og derved har forandret sin Natur (f. Ex. Stenkul).

Mineralerne optræder snart i mindre Partier i Fjeldene, snart i større Masser, som enten helt igjennem kan bestaa af samme Mineral (Kalksten) eller af en Sammenhøbing af forskellige Mineraler (Granit).

Saadanne Masser kaldes *Bergarter*.

Den Gren af Naturhistorien, som handler om Mineralerne deles i:

1. Læren om Stenriget, *Mineralogi*, der omhandler Mineralernes ydre Kjendemærker, Egenskaber og Brug, og
2. Fjeldlæren, *Geologi*, der omhandler saavel de enkelte Bergarters Sammensætning og Forekomst som den hele Jordskorpes Bygning og Udviklingshistorie.

Om Mineralerne.

§ 2. Ved Beskrivelsen af et Mineral har man at lægge Mærke til følgende Egenskaber:

Kemisk Sammensætning. Ethvert Mineral er stadig sammensat af de samme Grundstoffer (Elementer) forbundne paa en og samme Maade; dog kan Stoffe af meget beslægtet Natur tildels træde i Stedet for hverandre. (Den Videnskab,

der beskæftiger sig med de organiske og uorganiske Lege-
mers sammensætning er Kemien.)

Krystalformen. De fleste Mineraler forekommer under gunstige Omstændigheder i visse for hvert enkelt Mineral bestemte Former begrænsede af plane symmetriske Flader, der skjærer hinanden under bestemte Vinkler. Saadanne Former kaldes *Krystaller*, og naar Mineralet findes udviklet paa denne Maade siges det at være *krystalliseret*. Er Krystallerne smaa, lidet udviklede og tæt sammenvoxede, siges Mineralet at være *krystallinsk*. Findes der ikke engang Andtydning til Krystalform, kaldes Mineralet *amorf* eller *tæt*. I Krystallerne tænker man sig *Axer*, det er rette Linier fra et Hjørne, en Kant eller en Flade gennem Krystallens Midtpunkt til modsat Hjørne, Kant eller Flade. Efter Axernes indbyrdes Størrelse og Stilling ordner man alle Krystaller i 6 *Krystalsystemer*, af hvilke her blot skal nævnes:

1. Det *regulære* System med tre ligestore og paa hverandre lodrette Axer; de vigtigste Former i dette System er Terningen, Oktædret, Granatoedret og Pentagondodekædret.
2. Det *kvadratiske* System, hvis Grundform er den kvadratiske Søile.
3. Det *hexagonale* System, hvis Grundform er den sexkantede Søile; en vigtig Form i dette System er Rhomboedret.

Gjennemgange eller Spaltningsflader. Mange Mineraler lader sig med større eller mindre Lethed kløve efter visse bestemte Retninger. De derved fremkomne Flader, de saakaldte Gjennemgange, er i sin indbyrdes Stilling paa det nøieste afhængige af Mineralets Krystalform, idet de altid er parallelle med visse Krystalflader. Gjennemgange kan derfor kun findes hos krystalliserede eller krystallinske Mineraler.

Den specifikke Vægt, der som oftest er 2—3, men hos Metallerne kan være langt større.

Haardheden, der prøves ved at ridse med andre Mineraler af bekjendt Haardhed eller ridse disse med Stenen. Man opstiller følgende Haardhedsskala, i hvilken ethvert følgende Mineral ridser de foregaaende:

1. Talk	} ridses af Neglen.	6. Feldspat,	omtr. som Kniven.
2. Gips		7. Kvarts,	ridser Glas.
3. Kalkspat	} ridses med Kniv.	8. Topas	} Ædelstenenes Haardhed.
4. Flusspat		9. Korund	
5. Apatit		10. Diamant	

Farve, Glands, Gjennemsigtighed, Bruddets Udseende og Stregens Farve lægges ogsaa Mærke til. Brudfladen, der ikke maa forvexles med Gjennemgangene kan være: *muslig* (skaalformet) som hos Glas, *splintrig* som hos Agat, *haget* hos flere Metaller *jevnt* etc. (Alle metalliske Mineraler har mørk, de fleste andre lys Streg).

Forekomst. Et enkelt Mineral kan danne store Fjeldmasser som f. Ex. Kvarts og Kalksten, eller det kan forekomme indsprængt som Blandingsdel i en Bergart. Et Mineral kan endvidere findes i Gange, Aarer og Leier enten alene eller sammen med andre Mineraler.

Under Luftens og Vandets Paavirkning *forvitrer* efterhaanden de fleste Mineraler, det vil sige: de opløses og forføres, saa at de bliver løse og antager da gjerne en brunlig Farve; man maa derfor, naar man vil bestemme et Mineral tage et friskt Stykke.

§ 3. Mineralerne kan inddeles i:

I. *Stenagtige Mineraler* (Stene), der er uopløselige i Vand og ofte ogsaa i de stærkeste Syrer, forekommer oftest krystalliserede, har i Almindelighed specifik Vægt 2—3 og har altid lys Streg.

II. *Saltagtige Mineraler* (Salte) er altid opløselige i Vand, altid krystalliserede, har specifik Vægt omkring 2, Haardhed 2 og er lyse af Farve.

III. *Metalliske Mineraler* er uopløselige i Vand, men opløselige i Syrer, specifik Vægt over 3, Farven oftest mørk, udmærker sig ved en eiendommelig Glands (Metalglands) og har sort Streg.

IV. *Brændbare Mineraler* er uopløselige i Vand, er oftest bløde og lette og i Almindelighed mørke og glindsende.

I. Stene.

De stenagtige Mineraler kan inddeles i: a) *kiselholdige Stene (Silikater)*, som indeholder Kiselsyre, en Forbindelse af Kisel og Surstof; b) *Kalkholdige Stene*, som indeholder Kalk, en Forbindelse af Calcium og Surstof, og c) *Ædelstene*, som udmærker sig ved en høi Grad af Haardhed, stærk Glands og smukke Farver.

§ 4. a. Silikater.

1. *Kvarts* er ren Kiselsyre, krystalliserer i sexkantede Søiler med pyramideformede Spidser, mangler Gjennemgange, har Glasglands og er i ren Tilstand gjennemsigtig; krystalliseret kaldes den *Bergkrystal*. Tæt Kvarts er i Almindelighed melkehvid, graa eller rødlig. Kvarts smelter sammen med Potaske eller Soda og Kalk til *Glas*. Ændringer af Kvarts er *Jaspis*, der er brun, *Flint*, der forekommer som Kuoller i Kridtfjeld, *Chalcedon* og *Agat*.

2. *Feldspat* bestaar fornemmelig af Kiselsyre og Lerjord, krystalliserer i skjæve Søiler, har to særdeles tydelige Gjennemgange, der staar lodret paa hinanden; Farven er hos almindelige Feldspat hvid, graa eller kjødrød. Feldspat forekommer i flere Afændringer, hvoraf de vigtigste er, *Albit*, som er hvid og *Labrador*, der udmærker sig ved en fin Stribning paa den ene Gjennemgangsflade og et eget Farvespil paa den anden..

Ved Forvitring danner Feldspat *Ler*; den rene Lerjord (*Kaolin*) benyttes i Porcellænfabrikationen.

3. *Glimmer* er let kjendelig paa den tydelige Gjennemgang i en Retning, fludes sjelden krystalliseret, Haardhed 2. S sammensætningen ligner Feldspatens; den hvide Glimmer, *Kaliglimmer*, indeholder Kali, den sorte, *Magnesiaglimmer*, indeholder Magnesia. Glandsen har Lighed med Metalglands.

4. *Hornblende* er et Silikat, der ogsaa indeholder Kalk, krystalliserer i skjæve Søiler, specifik Vegt 3, Haardhed 5—6, Farven er grønlig eller brunlig sort.

5. *Augit* ligner foregaaende meget; Krystallerne er i Almindelighed kortere end Hornblendens, sp. V. 3,5, Haardhed 4—6.

Af Silikaterne indgaar kun de nævnte 5 Mineraler som væsentlige Bestanddele af Bergarterne. Naar disse Bergarter forvitrer, opslides *Kvartsen* til *Sand* og *Feldspaten* forvitrer til *Ler*.

6. *Talk* indeholder foruden Kiselsyre ogsaa Magnesia, er lysegrøn, sæbeagtig at føle paa og har Gjennemgang i en Retning.

7. *Klorit* bestaar af Kiselsyre, Lerjord og Magnesia, krystalliserer i sexkantede Tavler, Gjennemgang som hos Glimmer, Haardhed 1, Farve grøn. Klorit staar midt imellem Glimmer og *Talk*.

8. *Serpentin* ligner *Talk* i Sammensætning, mangler Gjennemgange, er fed at føle paa og er ofte smukt gul eller grøn.

9 *Epidot* indeholder Jernoxyd, findes i smukke grønne Krystaller sammen med Jernertser (f. Ex. ved Arendal).

§ 5. b. Kalkholdige Stene.

10. *Kalkspat* bestaar af Kulsyre og Kalk; krystalliserer i sexkantede Søiler eller i Rhomboedre og viser tre særdeles tydelige Gjennemgange, har almindelig Stenvægt og er oftest hvid af Farve. *Kalkspat* bruser stærkt for Syrer, idet den stærkere Syre fordriver den svage Kulsyre. Den vandklare *Kalkspat* kaldes *Dobbeltspat*, fordi den viser Gjenstanden dobbelt, forekommer især paa Island. *Kalkspat* danner Bergarten *Kalksten*, der forekommer i uhyre Masser; krystallinsk *Kalksten* kaldes *Marmor*, den kan have meget forskellige Farver; *Kridt* er en løs *Kalksten*, der udelukkende bestaar af mikroskopiske Skaller af Sødyr. *Kalksten* forekommer som *Drypsten* i Huler i *Kalkfjeld*.

Ved Glødning af *Kalksten* i saakaldte *Kalkovne* uddrives Kulsyren, og man har ren *Kalk* tilbage. Den brændte (ulædskede) *Kalk* forbinder sig med Vand med stor Begjærighed under stærk Varmeudvikling; herved faar man *lædsket Kalk*, der blandet med *Sand* giver *Murkalk*.

11. *Gips* er vandholdig svovlsur *Kalk*, krystalliserer i flade Tavler og har en tydelig Gjennemgang, Farven er hvid, ofte

vandklar. Ophedes Gips, gaar Vandet bort, og man faar tilbage en løs Masse, som igjen med Begjærlighed optager Vand og da under Dannelsen af Smaakrystaller bliver sammenhængende; paa Grund af dette Forhold anvendes Gips til Afstøbning. Finkornig, tæt Gips kaldes *Alabast*. Gips optræder som Bergart og findes oftest sammen med Ler og Stensalt

12. *Apatit* bestaar af Fosforsyre og Kalk, krystalliserer i sexkantede Søiler, har sp. V. 3,3, er yderst forskjellig af Farve, gul, grønlig, kjødrød, forekommer i Gange (Bamble). *Apatit* er et meget værdifuldt Gjødningsstof paa Grund af den Fosforsyre, den indeholder, og som ved Tilsætning af Svovlsyre kan gjøres fri.

13. *Flusspat* bestaar af Fluor og Calcium, krystalliserer i regulære Former med smukke Farver, vanklar, rød, grøn, violet, findes i Gange.

§ 6. c Ædelstene.

14. *Diamant* er rent Kulstof, krystalliserer regulært, sp. V. 3,5, er i Almindelighed farveløs, men kan være farvet (der findes endog sorte Diamanter), forekommer som de fleste Ædelstene mest i Flodernes Grus og Sand (Brasilien, Ostindien, Caplandet.).

15. *Korund* er ren Lerjord og krystalliserer efter det hexagonale System, sp. V. 4. Den røde Korund kaldes *Rubin*, den blaa *Safir*, uren tæt eller finkornig Korund kaldes *Smergel*, der bruges til Slibepulver.

16. *Smaragd* krystalliserer i sexkantede Søiler, sp. V. 2,7, H. 7—8, er smukt grøn.

17. *Topas* sp. V. 3,5, er gul af Farve.

18. *Granat* indeholder Kiselsyre, Lerjord og Jernoxyd, krystalliserer efter det regulære System, fornemmelig i Granatoedre. Granat er en Halvædelsten af Haardhed 6—7, sp. V. 4, er oftest smukt rød, men kan være grøn, brun og sort og forekommer ofte indvoxet i Glimmerskifer, Gneis og Granit samt paa Jernleiesteder.

19 *Turmalin* er ligesom Granat en Halvædelsten, krystalliserer i det hexagonale System, H. 7—8, sp. V. 3, oftest sort, men kan ogsaa have andre Farver.

§ 7.

II. Salte.

1. *Kogsalt* bestaar af Klor og Natrium, krystalliserer i Terninger, vandklar eller farvet og da sædvanlig rødgul, smager salt, forekommer i Havet (3,5, ‰), i Saltsøer og Saltkilder samt som *Stensalt* i Leier sammen med Ler og Gips (Galizien).

2. *Salpeter* bestaar af Salpetersyre og Kali eller Natron (Chilisalpeter), krystalliserer i Søiler, hvid eller vandklar, smager kjølig bittert, forekommer i Jordoverfladen især i tørre Lande.

3. *Alun* bestaar af Svovlsyre, Lerjord, Kali og Vand, krystalliserer i Oktaedre, sur suerpende Smag, forekommer i visse Slags Skifere

4. *Borax* bestaar af Borsyre, Natron og Vand, krystalliserer i skjæve Søiler, hvid eller vandklar, ludagtig Smag, forekommer især i vulkanske Kilder.

§ 8.

III. De metalliske Mineraler.

Metallerne forekommer enten som *rene (gedigne) Metaller* eller i Forbindelse med Surstof som *Metaloxyder*, eller forbundne med Svovl og kaldes da *Kise, Glandse og Blænder*. Ved *ædle* Metaller menes de, som vanskelig ruste eller oxyderes, det vil sige: forene sig med Surstof; de *uædle* Metaller ruster let; ædle Metaller er Guld, Sølv, Platina og Kviksølv.

1. *Guld* krystalliserer regulært, Haardhed 2—3, sp. V. indtil 19, opløses kun af Kongevand, en Blanding af 2 Dele Saltsyre med 1 Del Salpetersyre. Guld forekommer i Kvartsgange, krystalliseret eller som smaa Skjæl; men det meste Guld vindes ved Udvaskning af Sand og Elvegrus, der er skyllet ned fra de oprindelige Leiesteder.

2. *Sølv* forekommer gedigent og krystalliserer regulært (Kongsberg), men findes mest som Traade i Ertsgange sammen med Kalkspat, Flusspat og Kvarts; H. 3, sp. V. 11, opløselig i Salpetersyre. Sølv forekommer i Forbindelse med Svovl som *Sølvglands*, der er sortagtig.

3. *Platina* ligner meget Sølv, Krystaller er sjeldne, H. 5—6, sp. V. 18, Farven er staaigraa, forekommer som Koru og Klumper i Sand.

4. *Kviksølv* ved almindelig Temperatur flydende, sp. V. 13,5, forekommer som Draaber indsprængt i Stenmassen sammen med *Zinnober*, der er en Forbindelse af Kviksølv og Svovl. Kviksølv kan opløse eller amalgamere sig med de fleste Metaller og faar herved stor Anvendelse, f. Ex. ved Udvinding af Guld og Sølv af deres Ertser.

5. *Jern* findes sjelden gedigent (*Meteorjern*), men mest som Oxyder eller i Forbindelse med Svovl. Af Oxyder nævnes:

- a) *Magnetjernsten* (72 % Jern) krystalliserer i Oktaedre, H. 6, sp. V. 5, Farve sort, Streg sort, er magnetisk; forekommer i mægtige Leier og Gange (Arendal og Kragerø); den er vor vigtigste Jernerts.
- b) *Jernglands* eller *Speiljern* (70 % Jern) findes i smukke, staaiglindsende Krystaller, H. 6, sp. V. 5, Stregen er kirsebærrød. Den forekommer oftest tæt, er da rød og kaldes *Rødjernsten*, er den blandet med meget Ler kaldes den *Rødkridt*.
- c) *Brunjernsten* bestaar af Jernoxyd og Vand, findes sjelden krystalliseret, H. 2—4, sp. V. 2—4, Farve brun eller gul, Streg gulbrun. En egen Sort Brunjernsten er *Myr-malm*, der i Tideus Løb har afsat sig af jernholdigt Vand paa Bunden og i Randen af Søer og Myrer.

For at fremstille metallisk Jern af Jernoxyder maa man skaffe Surstoffet bort og udskille den Ler og Sand, som er i Malmen. Dette foregaar i Marsovue, i hvilke mau anbringer Malmen sammen med Kul og Kalk og stærkt opheder Blandingen; herved vil Malmens Surstof forbinde sig med Kullet til Kulsyre, medens Kalken smel-

ter sammen med Sand og Ler til en glasagtig Masse, *Slag*; Slagget, der er lettere flyder ovenpaa, Jernet lader man flyde ud i Former og man har nu *Støbejern* eller *Rujern*. Rujernet indeholder en Del Kul, som ved fornyet Smeltning kan bortskaffes, hvorved man faar *Smedejern*.

Af andre Jernertser kan nævnes:

- d) *Svovlkis*, der bestaar af Svovl og Jern, krystalliserer i forskellige Former af det regulære System, H. 6—7, sp. V. 5, er bleggul, forekommer dels krystalliseret, dels drøi i mægtige Leier og Gange. Svovlkis bruges ikke til Fremstilling af Jern, men har stor Anvendelse i Svovlsyrefabrikationen. (Ytterøen, Karmøen etc.)
- e) *Titanjern* bestaar af Jern og Titan, ligner i Udseende Magnetjern. Findes i stor Mængde ved Sogndal.
- f) *Kromjern*, der indeholder Krom, findes ved Røros.

6. *Kobber* forekommer gedigent (Øvresø i Amerika), men findes mest i Forbindelse med Svovl, som Kobberkis og Brogetkobber.

- a) *Kobberkis* (32 % Kobber) ligner Svovlkis, men er meget blødere og er messinggul af Farve; H. 3—4, sp. V. 4,3, indeholder foruden Kobber og Svovl ogsaa Jern. (Mange Steder i det Nordenfj.: Røros, Kaafjorden; Vignæs.)
- b) *Brogetkobber* (55 % Kobber) er broget anløbet, H. 3; samme Findesteder som for Kobberkis. Krystaller af Kobberertserne er sjeldne.

7. *Bly* fremstilles af *Blyglands*, der bestaar af Bly og Svovl, krystalliserer i Terninger, er graa af Farve, H. 2—3, sp. V. 7,5.

8. *Tin* udvindes af *Tinsten*, som er Tinoxid (findes i Ostindien og England); Tin smeltet sammen med Kobber danner Brouce.

9. *Zink* faaes af *Zinkblende*, som bestaar af Zink og Svovl, H. 3—4, sp. V. 4, sædvanlig brunagtig af Farve. Ved at smelte Zink og Kobber sammen faacs Messing.

10. *Nikkel* udvindes af *Magnetkis*, der ligner Svovlkis i Sættelse og Udseende, men ofte indeholder en Del Nikkel. Nikkel, Kobber og Zink smeltes sammen til Nysølv.

§ 9. **IV. Brændbare Mineraler.**

1. *Svovl* findes rent og krystalliseret i vulkanske Egne, H. 1—2, sp. V. 2, Farve grønlig gul.

2. *Grafit* eller Blyantsten er rent Kulstof, der krystalliserer i sekskantede Tavler, H. 2, sp. V. 2,4, Farve graasort, findes i større Mængde i England og Sibirien; hertilands findes uren Grafit paa Ringerike. (Diamant kan ogsaa regnes blandt de brændbare Mineraler.)

3. *Kul* er dannet ved en langsom og ufuldkommen Forbrænding af Plantestof. Bestanddelene er de samme som i alle organiske Legemer nemlig Surstof, Vandstof, Kulstof og lidt Kvælstof. a) *Stenkul*, H. 2, er fedtglindsende sort, forekommer i udstrakte Leier. b) *Brunkul* er brunsort, lettere end Stenkul og har beholdt Træstrukturen. Til Kullene kan ogsaa regnes c) *Torv*, der oftest er ganske ufuldkommen forkullet, og dannet af sammenhobede tydelige Plantedele; findes i mægtige Lag i Myrer.

Petroleum kan betragtes som et Destillationsprodukt af Stenkul.

4. *Rav* eller Bernsten er Harpix fra Forverdenens Trær, fornemmelig fra Brunkultiden, er gul, tildels gjennemsigtig, H. 2—3, sp. V. 1,1; findes mest opskyllet paa Strandbredder f. Ex. paa Østersøens Kyster.

§ 10. **Om Bergarterne.**

Ved Beskrivelsen af en Bergart har man at lægge Mærke til dens Sammensætning, dens Struktur eller den Maade, hvorpaa Bergarten er opbygget af sine Bestanddele, dens Dannelsesmaade og dens Optræden i Forhold til andre Bergarter. Med Hensyn til Bergarternes Sammensætning kan man adskille *enkelt* Bergarter, der er dannet af et eneste Mineral og *sammensatte* Bergarter, der er dannet ved Sammenhobning af flere Mineraler. Af Strukturer kan mærkes *krystallinsk*, *tæt* og *Brudstykkestruktur*. Den krystallinske Struk-

tur kan være: *kornig*, naar Bestanddelene danner Korn (Granit), eller *skifrig*, hvor Bestanddelene danner tydelige Smaalag eller Skiver, eller *Porfyrstruktur*, naar der i en tæt Grundmasse ligger fuldstændige Krystaller af et bestemt Mineral. Af Brudstykkestrukturer fremhæves: *løs* eller *jordagtig* Struktur (Sand, Ler), *Konglomerat*, hvor større Brudstykker, der gjør Indtrykket af Rullesten, er sammenkittede af et Bindemiddel til en fast Masse og *Sandsten-Struktur*, hvor smaa Korn, mest Sandkorn, optræder i Brudstykkernes Sted.

§ 11. Man kan inddele Bergarterne i følgende fire Klasser:

I. *Løse Jordlag*, der dannes ved Bundfælding i Vand.

II. *Sedimentære Skifere* antages Lag for Lag at være dannet ved Bundfælding i Vand; i Tidens Løb er de bleven faste og haarde, navnlig paa Grund af Trykket.

III. *Krystallinske Skifere* udmærker sig ved en Struktur, der paa samme Tid er skifrig og krystallinsk; da der er Grund til at antage at disse Skifere fremfor andre i Tidernes Løb har undergaaet betydelige Omdannelser (*Metamorfose*), kaldes de ogsaa *metamorfiske* Skifere.

IV. *Eruptive Bergarter* er frembrudt fra Jordens Indre i smeltet eller halvsmeltet Tilstand; de har krystallinsk-kornig Struktur eller Porfyrstruktur.

§ 12. **I. Løse Jordlag.**

1. *Rullesten* er større mest afrundede Brudstykker af ældre Bergarter.

2. *Sand og Grus* er finere Brudstykker og bestaar især af Kvartskorn.

3. *Ler* bestaar af Kaolin og halvforvitrede Bergarter, udmærker sig ved en eiendommelig Lugt, naar man aander paa den, og klæber ved Tungen; forekommer hyppig blandet med Sand og Rullesteen.

4. *Muslingsand* og *Kalkmudder* er dannet af Sødyrenes Skaller, bestaar væsentlig af kulsur Kalk og findes mest paa

Bunden af det aabne Hav. *Mergel* er en Blanding af Ler og Muslingsand.

§ 13. **II. Sedimentære Skifere.**

1. *Konglomerat* er dannet af sammenkittede Rullestene. (Kolsaas).

2. *Sandsten* er dannet af sammenkittede Sandkorn; Bindemidlet kan være Kalk, Ler eller opløst Kisel. Farven er mest brun eller graa. Sandstene forekommer i uhyre Lag gennem alle Formationer og anvendes som Slibestene og til Bygningsmateriale. Forskjellen mellem Konglomerat og Sandsten ligger blot i Brudstykkernes Størrelse. (Gjeløen, Holmestrand).

3. *Lerskifer* dannet af Ler, er i høi Grad skifrig, er mørkegraa af Farve og har forøvrigt samme Kjendemærker som Ler; findes i mægtige Lag (Kristianiadalen). Brynsten, Tavleskifer, Grifelskifer og Tagskifer er forskellige Slags Lerskifer.

Alunskifer er en kulholdig Lerskifer med sort Streg (Oslo).

4. *Kalksten* tildels kornig og noget krystallinsk, men dog oftest ensartet tæt, er mindre skifrig end Lerskifer, Farven er oftest graa eller gul, Stregen er lys. Kalksten bruser for Syrer. *Marmor* er en kornig krystallinsk Kalksten, der ogsaa kunde henregnes til de krystallinske Skifere. *Mergelskifer* har Lertugt og bruser for Syrer.

Bergarterne i de foregaaende to Klasser indeholder Forsteninger, saavel af Dyr som Planter, og da de er afleirede under Vand, er Størstedelen af disse Levninger Sødyr og Tangarter.

§ 14. **III. Krystallinske Skifere.**

1. *Kvartsit* og *Kvartsskifer* ligner hinanden; men den første bestaar udelukkende af Kvarts og er tæt eller fint krystallinsk; den anden bestaar af Kvarts og noget Glimmer og

er krystallinsk skifrig. (Rundan, Gaustads Tinde og en stor Del af Thelemarken).

2. *Glimmerskifer*. Bestanddelene er Glimmer og Kvarts; den er tydelig krystallinsk skifrig. (Næsodtangen).

3. *Gneis* bestaar af Kvarts, Glimmer og noget Feldspat, er mere kornig krystallinsk og mindre skifrig end Glimmerskifer. (Liabrochaussen).

4. *Hornblendeskifer* bestaar af Hornblende, der viser sig som naaleformige Krystaller, samt lidt Glimmer og Kvarts, Strukturen er krystallinsk skifrig. (Krogstad).

De nævnte krystallinske Skifere danner i vextende Lag store Strækninger af Skandinaviens ældste Fjelde.

5. *Kloritskifer* og *Talkskifer* er krystallinsk skifrige Bergarter, der bestaar af Klorit, Talk og lidt Kvarts; Bergarten faar Navn eftersom Klorit eller Talk er fremherskende; Farven er graagrøn til mørkegrøn. *Vegsten* eller *Klæbersten* er en Ændring af begge; den findes især i det Thronhjemske og bruges som Bygningsmateriale (f. Ex. ved Thronhjems Domkirke), til Gryder og Ovne (Gudbrandsdalen).

§ 15. IV. Eruptive Bergarter.

1. *Granit* bestaar af Kvarts, Feldspat og Glimmer, Strukturen er krystallinsk kornig, Farven retter sig efter Feldspatten, der er Hovedbestandelen. Ved *stribet Granit* forstaaes en Granit, hvori Bestanddelene er ordnet rækkevis, den ligner Gneis, men er ikke laget som denne. (Tonsen Aasen, udbredt over store Strækninger i det indre af Kristiansunds Stift; stribet Granit i Fredrikstens Klippe.)

2. *Syenit*. Bestanddelene er Feldspat, Hornblende og lidt Kvarts, krystallinsk kornig, ligner meget Granit. (Voxenkollen, ved Sognsvandet, omkring Langesundsforden og Laurvig).

3. *Gabbro* bestaar af Labradorfeldspat og Augit, Strukturen er krystallinsk kornig, Farven er i Almindelighed mørk, den er meget fast. (Jotunfjeldenes Tinder.)

4. *Grønsten* bestaar af en lys Feldspat og Augit eller

Hornblende; den er finkornig, Hovedfarven er grøn. Grønsten forekommer mest i Gange, der gjennemskjærer de sedimentære Skifere (f. Ex. i Kristianiadalen); anvendes i Kristiania til Brosten.

5. *Porfyrer* kaldes Bergarter, der bestaar af store Kry-staller i en tæt Grundmasse. Efter Krystallernes Beskaffenhed benævnes de: *Kvartsporfyrr* (i Gange i Kristianiadalen), *Feldspatporfyrr* (Kolsaas, Tyveholmen) og *Augitporfyrr* (under den brune Feldspatporfyrr i Kolsaas).

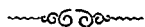
6. *Basalt* bestaar af Feldspat og Magnetjernsten, er tæt, haard og tung, danner tætstaaende sexkantede Søiler, findes ikke i Norge. (Skotland og Rhinegnene).

7. *Lava* kaldes enhver Masse som i smeltet Tilstand har flydt fra et Krater. Strukturen er krystallinsk kornig eller porfyragtig, ofte blæret. Lava bestaar for det meste af Augit og Feldspat.

De krystallinske Skifere og Eruptiverne indeholder aldrig Forsteninger.

SKOLE-EFTERRETNINGER.

Skole - Efterretninger.

I. Ansøgning til H. M. Kongen om Ret til at afholde Middelskoleexamen, indgIVEN 23de Marts 1874.

Til

Kongen!

Undertegnede ansøger herved Deres Majestæt om, at der maa tilstaaes Aars og Voss's Skole i Kristiania Ret til at afholde Middelskoleexamen med samme Virkning som for offentlige Skoler bestemt.

Som Bilag til denne vor Ansøgning tillader vi os at oversende til Deres Majestæts høie Departement for Kirke- og Undervisningsvæsenet et Exemplar af Skolens Indbydelsesskrift for 1873, indeholdende Fortegnelse over de ved Skolen ansatte Lærere tilligemed Beskrivelse af dens Lokaler, samt et Exemplar af Indbydelsesskriftet for 1872, indeholdende et Udkast til Undervisningsplan for vor Middelskole. Af dette Udkast, hvori senere kun er foretaget den betydeligere Modifikation, at Paabegyndelsen af Undervisningen i Fransk fra indeværende Skoleaars Begyndelse paa Engelsklinjen er rykket op fra femte til sjette Middelklasse, hvor Fransk vil faa et noget større Timetal end tidligere, vil det fremgaa, at vor Middelskoleplan slutter sig nær til den af Departementet for Kirke- og Undervisningsvæsenet under 29de Juni 1870 vedtagne „Undervisningsplan for Middelskolen“, og naar vi nedenfor gjør opmærksom paa enkelte Afvigelser, sker dette mere for paa Forhaand at betegne den Retning, hvori vi tror

at burde arbeide, om Erfaring maatte bestyrke vore Anskuelser, end fordi vi tillægger disse Afvigelser i det Omfang, hvortil vi fra først af har troet forsøgsvis at burde indskrænke deres Gjennemførelse, nogen særdeles praktisk Betydning.

En Afvigelse, som vi tillægger principiel Vegt, bestaar i den noget forandrede Ordning af Sprogundervisningen, som vi har søgt at gennemføre i vor Middelskoles Engelsklinje. Medens Engelsk efter den for de offentlige Skoler vedtagne Undervisningsplan er denne Afdelings Hovedsprog og i de tre øverste Middelklasser optræder med henved det dobbelte Timetal af Tydsk, har vi troet at handle i vor Skoles Interesse ved i Engelsklinjen ligesom i Middelskolens lavere Afdeling saavidt muligt at beholde Tydsk som Hovedsprog og fra det Punkt, hvor Engelsk indtræder, tildele dette Fag og Tydsk et omtrent lige Timetal. En Ordning, hvorefter Sprogundervisningen ved Overgangen fra 3dje til 4de Middelklasse skifter Tyngdepunkt, kan vi finde tilraadelig under Forudsætning af, at Skolekursusets Langvarighed og Skolens øvrige Medfør tillader at anlægge den sproglige Undervisning paa en bred Basis. I Latinlinjen lettes ogsaa et saadant Skifte derved, at det nye Sprog Latinen, hvorpaa ved Overgangen fra 3dje til 4de Middelklasse Tyngden lægges over, ved sin grammatiske Individualitet staar Begyndelsessproget nær, saaledes at Undervisningen i det ene naturligen gaar Haand i Haand med Undervisningen i det andet. Heri ser vi ialfald Forklaringen af, at det viser sig saa langt lettere i Latiulinjen at naa Maalet for Middelskolens Undervisning i Tydsk end med det samme Timetal i Engelsklinjen.

Ved Ordningen af Engelsklinjen har vi troet endvidere at maatte gaa ud fra, at den overveiende Flerhed af dens Disciple vil komme til at stanse sin Skolegang ved Middelskolens Ophør. Dette synes nemlig allerede nu med Sikkerhed at kunne forudsees, og vi vilde af denne Grund finde det at være i Engelsklinjens Interesse, om dens regelmæssige Ordning var beregnet paa, at der kun skulde gives Undervisning i to fremmede Sprog. Men selv om det nu, saaledes som den høiere Skole for Tiden er indrettet, erkjendes for en Nødvendighed, at Middelskolen ogsaa paa dens Engelsklinje

arbejder med tre fremmede Sprog, finder vi, naar heusees til de mange forskjelligartede Krav, som de mathematisk-naturvidenskabelige og andre Fag medrette stiller til dens Bæreevne, at den Opgave, som herved er stillet denne Gren af Skolen, nemlig at bibringe Gutter inden Udgangen af 15 Aarsalderen foruden det ønskelige og opuaaelige Herredømme over Modersmaalet tillige et for Livet nogenlunde værdifuldt Kjendskab til de tre Sprog, Tydsk, Engelsk og Fransk, hører til de meget vanskelige, en Antagelse, som ogsaa Erfaringen fra den tidligere Realskole, hvis Kursus dog strakte sig et Aar længere op, synes at bestyrke. At et af disse Sprog — Fransk — er gjort valgfrit og idetheletaget har faaet en underordnet Stilling, anser vi som en Fordel, da det Maal, der i dette for Ræulister saa vanskelige Sprog kan naaes paa et lavere Skoletrin i ethvert Fald bliver lidet tilfredsstillende, men vi tilføier, at Valgfriheden synes efter Erfaringen ved vor Skole i Praxis ikke at skulle faa synderlig Betydning, da den saaledes hjemlede Adgang til Fritagelse for Fransk, der ogsaa af Lovgivningen er tænkt som et Nødmiddel, saagodtsom ikke benyttes. Saameget nødvendigere anser vi det derfor, at der i denne Mangesidighed søges opnaaet en Koncentration derved, at Undervisningen i fremmede Sprog, i det Øieblik den begynder med Tydsk og af denne Grund i de lavere Klasser nødvendigvis sterkt accentuerer dette Sprog, ogsaa vedbliver dermed gennem de høiere Klasser af den Linje, der for Flerhedens Vedkommende maa betragtes som sluttet med Middelskolens Udgang. I det Øieblik vi altsaa i Medfør af disse Betragtninger anviser Tydsk et noget større og Engelsk et noget mindre Timetal end den af Departementet vedtagne Undervisningsplan for Middelskolen, miskjender vi hverken det engelske Sprogs store Betydning for det praktiske Liv eller den engelske Literaturs for den hele Aandsdannelse, men vi ledes af en almindelig pædagogisk Betragtning, der forekommer os at have forøget Vægt, jo kortvarigere det Tidsrum er, gjeennem hvilket en Skole har Udsigt til at beholde sine Disciple. Det er nemlig vor Overbevisning, at en grundigere Tilegnelse af en enkelt Sprogorganisme, hvorom den øvrige Sprogundervisning grupperer sig og som studeres efter en anden Maale-

stok og en mere strengt grammatisk Methode, end det er ønskeligt og muligt at anvende i de øvrige Sprog, hvor Undervisningen stiler mere umiddelbart mod det praktiske Udbytte, ikke blot afgiver et Bidrag til Udviklingen af Disciplenes aandelige Spændkraft, som ikke erstattes af en mere ligelig og derfor mindre intens Udbredelse over to eller flere fremmede Sprog, men tillige er i den Grad befrugtende for Disciplenes almindelige Sprogsans, at et forsvarligt Udbytte i samtlige de Sprog, der tilhører Skolens Fagkreds, maaske lettest naaes ved en Ordning, der afgjort lægger Hovedvegten paa et enkelt.

Naar vi hertil føier, at vi har fundet det nødvendigt at føre Skriveundervisningen længere op end i den vedtagne Undervisningsplan bestemt, saaledes at dette Fag paa Latinlinjen fortsættes til 4de Klasse og paa Engelsklinjen til 5te Klasse, begge incl., da har vi nævnt de Afvigelser fra den nævnte Undervisningsplan, som vi tillægger nogen Betydning. Det er forøvrigt en Selvfølge, at vi ikke i noget Fag agter at stille Fordringerne lavere, end nævnte Plan bestemmer. Vi har kun troet ved en noget forandret Timefordeling paa et Par Punkter at kunne opnaa mere tilfredsstillende Resultater.

Paa Grund af vor Skoles Overgang fra gammel til ny Ordning er der desuden enkelte temporære Afvigelser, som vi skylder at gjøre opmærksom paa. Ved Middelskoleexamen i 1874 vil ingen af vore Elever kunne opgive noget af de valgfrie Dele af Fysiken, og i 1875 vil de maaske ikke kunne opgive alt. Fremdeles er der i Vogts større Bibelhistorie enkelte Partier, som ikke er gennemgaaede med den Udførlighed, at vi vil kunne kræve dem ved Afgangsexamen. Det samme gjælder de Partier af Nissen og Daacs Verdenshistorie, der ikke indeholdes i Nissens oprindelige Lærebog. Ligeledes vil i Geografi de fire Verdensdele udenfor Europa blive repeterede efter en mere kortfattet Lærebog end den af Disciplene ved første Gangs Læsning benyttede Lærebog af L. K. Daa.

Uagtet det offentlige i en effektiv Kontrol med Middelskoleexamen antages at søge den væsentligste Garanti mod

en Privatskoles Misbrug af den Ret, hvorom vi her ansøger, vil vi dog ikke undlade kortelig at henvise til vort Lærerpersonale samt til Udfaldet af vor Dimission, i det Haab, at disse Oplysninger vil afgive yderligere Garantier. Hvad vort Lærerpersonale angaar, skal vi her kun bemærke, at Bestyrelsen har ansat DHerr. cand. philos. C. Berner, cand. mag. S. W. Hofgaard og cand. theol. E. Nicolaysen som Inspektører for forskjellige Afdelinger og Fagkredse inden Middelskolen og forøvrigt henvise til den i Indbydelsesskriftet for 1873 optagne Fortegnelse over Lærerne.

Hvad vor Skoles Dimission angaar, vil Indbydelsesskriftets Pag. 12—14 give nødvendig Oplysning; vi anfører her, at vi fra vor Latin- og Realskole (vi medtager ikke den i 1869 nedlagte treaarige Latinskole) ialt siden 1869 har dimitteret til Universitetet 51 Disciple, af hvilke 1 bestod Examen Artium med Karakteren Laudabilis præ ceteris, 38 med Laudabilis og 12 med Haud illaudabilis. Af de 17 Disciple, vi har dimitteret til Krigsskolen, er 14 i samme Aar optagne som Kadetter, 2 bestod Prøven, men faldt igjennem ved Konkurrencen, 1 bestod det første Aar ikke Examen og blev det andet Aar ikke antaget paa Grund af svagt Syn.

Idet vi sluttelig oplyser, at vi 1874 blot vil kunne afholde Afgangsexamen fra vor Middelskoles Engelsklinje og i 1875 første Gang fra Latinlinjen, anbefaler vi vor Ansøgning til Deres Majestæts naadigste Indvilgelse.

Paa J. Aars's og egne Vegne

Underdanigst

P. Voss.

Den ansøgte Ret bevilgedes naadigst ved Kgl. Resolution af 14de Marts d. A. saalydende:

Under 14de Marts d. A. har det behuget Hans Majestæt Kongen at resolve:

„At der i Henhold til Lov om offentlige Skoler for den høiere Almendannelse af 17de Juni 1869 § 22 tilstaaes Bestyrerne af Aars og Voss's Latin- og Realskole i Christiania Ret til at afholde Middelskolens Afgangsexamen med samme Virkning som offentlige Middelskoler og under saadan Kontrol, som Departementet for Kirke- og Undervisnings-Væsenet bestemmer, mod at Skolen selv udreder de fornødne Udgifter i Anledning af Censorer, som af Departementet for Kirke- og Undervisnings-Væsenet maatte blive tilkaldte til bemeldte Afgangsexamen.“

II. Om Oprettelse af Realgymnasiet og den praktiske Realklasse.

I Overensstemmelse med det høiere Skolevæsens Ordning ved Lov af 17de Juni 1869 vil der fra August Maaned d. A. ved vor Skole blive oprettet en høiere Afdeling af Realskolen, bestaaende af et Realgymnasium og en praktisk Realklasse.

Realgymnasiet vil bestaa af tre etaarige opadstigende Klasser, af hvilke 1ste Klasse vil træde i Virksomhed ved det nye Skoleaars Begyndelse i August d. A., 2den Klasse i August 1875 og 3dje Klasse i August 1876, saaledes at der fra Realgymnasiet for første Gang vil kunne dimitteres til Universitetet i August 1877.

De offentlige Realgymnasiers Undervisning omfatter ifølge Lov af 17de Juni 1869 følgende Fæg: Religion, Modersmaal og Oldnorsk, Tydsk, Fransk, Engelsk, Historie, Geografi, Naturvidenskaber, Mathematik og Tegning. Af disse Fæg har *Mathematik* og *Naturvidenskab* Hovedvegten; af Sprogene lægges især Vind paa *Modersmaal* (med Oldnorsk) og *Engelsk*. Undervisning i Tydsk gives i de to første Klasser med 1 Time ugentlig, i Fransk i alle tre Klasser med 3 Timer ugentlig. Det Maal for Undervisningen, som ved Realartium i de forskjellige Fæg kræves naaet, er ved Lovgivningen bestemt saaledes:

1) *I Religion*: At Discipelen besidder sikkert Kjendskab til det vigtigste af Kirkens Historie og kan gjøre Rede for Indhold og Tankegang i et af Evangelierne. 2) *a) I Modersmaal*: At han besidder et nogenlunde omfattende Kjend-

skab til dets Skjønliteratur og en dertil knyttet kort Oversigt over Literaturens Historie, samt at han paa en med Hensyn til Sprog og Anordning tilfredsstillende Maade skriftlig kan behandle Opgaver, passende for hans Alder og Udvikling.

b) *I Oldnorsk*: At han besidder Kjendskab til det Vigtigste af Forinlæren og kan oversætte og forklare, hvad der i Skolen er gennemgaaet af en Læsebog eller en Saga.

3) *I Engelsk*: At han besidder Færdighed i at oversætte ikke forhen læste Stykker, Kjendskab til Literaturens Historie og sikker Kjendskab i Grammatiken, samt at han uden Hjælpemidler kan skrive en Stil.

4) *I Fransk*: At han kan oversætte og grammatisk forklare ikke forhen læste Stykker af lettere prosaiske Forfattere.

5) *I Historie*: At han besidder en fuldstændigere Kundskab i den gamle, Nordens og et af de store europæiske Kulturfolks Historie.

6) *I Geografi*: At han besidder Kjendskab til det væsentligste af den matematiske og fysiske Geografi samt har tilegnet sig en Oversigt over Nordens og de vigtigste Landes politiske og økonomiske Forhold.

7) *I Naturvidenskab*: At han har tilegnet sig en Oversigt over Fysiken og et nærmere Kjendskab til Mekanik og Varmelære. Derhos bør han besidde Kjendskab til det væsentligste af den anorganiske Kemi og Mineralogien, samt til Grundtrækkene af Dyr og Planterigets Systematik og Fysiologi.

8) *I Mathematik* a): At han besidder grundig og sikker Kundskab i den elementære Arithmetik og Algebra, Læren om Logarithmer og Ligninger af 2den Grad iberegnet, samt i Læren om de almindeligst forekommende Rækker.

b): At han besidder fuldstændigere Kundskab i den plane Geometri, Kjendskab til den plane Trigonometri, Stereometrien, Elementerne af den analytiske Geometri for den rette Linjes, Cirkelens og de øvrige Keglesnits Vedkommende samt til Elementerne af den deskriptive Geometri.

9) *I Tegning*: At han besidder Færdighed i Frihaandstegning (derunder ogsaa Karttegning) samt i efter Maal og med Passer og Lineal at aftegne simple fritstaaende Legemer i forskjellige Projektioner.

Vor Skoles Realgymnasium vil fra først af i Henseende til Læseplan, Timefordeling og den methodiske Ordning slutte sig nær til, hvad der for de offentlige Realgymnasier er be-

stemt, og omfatte de samme Undervisningsgjenstande i omtrent samme Forhold som disse. Af Afvigelser fra den offentlige Skoles Ordning, som strax vil blive iverksatte, bemerker vi for deres Skyld, som agtes forberedte til Optagelse i en høiere Klasse af vor Skole, at Undervisningen i Oldnorsk, som i de offentlige Realgymnasier allerede indtræder i 1ste Klasse, i vort Realgymnasium først begynder i 2den Klasse, og at de saaledes ledigblevne Timer vil blive anvendte til at forsterke 1ste Classes Undervisning i *Fransk*.

De, der har bestaaet Realartium, har Ret til at blive optagne som akademiske Borgere ved Universitetet. Deres Rettigheder som saadanne er dog endnu ikke endelig bestemte ved Lovgivningen. Den Kgl. Proposition herom, som er indeværende Storting forelagt, gaar ud paa, at Realstudenter skal have Adgang til samtlige Embedsexamina, dog saaledes, at de for at kunne underkaste sig juridisk og medicinsk Examen først maa have bestaaet en Tillægsprøve i Latin af samme Omfang som for Middelskolens Latinlinje bestemt, og for at underkaste sig theologisk Examen en Prøve i Latin og Græsk af samme Omfang som ved klassisk Artium. Saalænge ingen saadan Lov er vedtagen, kan Realstudenter uden nogen Indskrænkning fremstille sig til samtlige Universitetets Examina.

Videre indeholder den under 26de August 1872 approberede Undervisningsplan for Krigsskolen Bestemmelser, hvorefter bestaaet Realartium vil være en nødvendig Betingelse for Optagelse ved Krigsskolens øverste Afdeling og deraf følgende Adgang til Ansættelse som fastlønnet Officer for Infanteriet og Kavalleriet. Naar denne Plan skal træde i Kraft, er dog endnu ikke endelig bestemt. Indtil videre vil Krigsskoleaspiranters Forberedelse kunne foregaa gjennem 1ste Klasse af Realgymnasiet, saaledes at de ved Siden deraf faar særskilt Undervisning i de Fag, hvor det findes nødvendigt.

Endelig tør det antages, at Realgymnasiet vil afgive en hensigtsmæssig Forberedelse for dem, der agter at søge Uddannelse ved polytekniske Instituter, Ingeniørskoler og andre tekniske Specialskoler, der forudsætter et solid Grundlag i Mathematik og Naturvidenskab. Exempelvis nævnes, at den, der med Held har gennemgaaet et Realgymnasium, derved

vil have de fornødne Forkundskaber til at kunne konkurrere til Optagelse ved den polytekniske Skole i Zürich.

Den praktiske Realklasses Kursus er etaarigt. For denne Afdeling af Skolen gives der ingen almengjældende Norm. Hensigten med dens Oprettelse her ved Skolen har været at imødekomme deres Tarv, der — uden at gaa den længere Vei gennem Gymnasierne — kan ønske at udvide Grundlaget for sin Almendannelse udover det Lavmaal, hvortil Middel-skolen paa Grund af dens Afslutning paa et tidligt Alderstrin maa indskrænke sig. Som et Led af den høiere Almenskole har ogsaa denne Klasse Disciplenes almindelige Aandsudvikling til Hovedformaal, men saaledes, at dette Maal fortrinsvis søges naaet gennem Fag, der maa antages at blive af Betydning for det praktiske Liv. Den giver ikke Adgang til nogen Examen- eller Embedskarriere, men antages især at kunne blive til Nytte for dem, der fra Skolen vil gaa umiddelbart over til Handel eller anden praktisk Bedrift, samt for dem, for hvis videre Uddannelse ved specielle Fagskoler eller ad andre Veie et bredere Grundlag i nyere Sprog end det, Middel-skolen kan give, vil være af Vigtighed.

Den praktiske Realklasses Undervisningsfag er: Religion, Norsk, Tydsk, Engelsk, Fransk, Geografi, Mathematik og Naturlære, Bogholderi, Handelsregning og Skrivning. Af disse Fag lægges særlig Vind paa *Norsk, nyere Sprog og Regning*. Fra Undervisningen i *Fransk* kan dispenseres, og de herfra fritagne Disciple faar efter eget Valg saavidt muligt Adgang til Realgymnasiets Undervisning i Mathematik, Fysik eller Tegning. I *Historie* gives ingen særskilte Timer; derimod vil man ved Valg af Læsestof i Norsk og fremmede Sprog søge at gjøre Disciplene bekjendte med Forfattere, der kan vække Sansen for historisk Læsning. Undervisningen i *Geografi* vil især omfatte de Sider af Faget, der kan være af Interesse for vordende Handelsmænd.

Den praktiske Realklasse kan i de Fag, hvor Pensum er fælles, faa Undervisning sammen med Realgymnasiet. Dens Kursus afsluttes med en Afgangsexamen, ved hvilken Skolen vil søge at formaa kyndige Mænd udenfor dens egen Kreds til at bistaa som Censorer.

Maalet for Undervisningen i de forskjellige Fag er følgende: *I Religion* (1 Time ugentlig): at Disciplene kan gjøre Rede for Indhold og Tankegang i et af Evangelierne.

I Norsk (3 Timer ugentlig): at de korrekt kan oplæse og i et ordnet Sprog gjengive Indholdet af prosaiske og poetiske Stykker, at de besidder literaturhistorisk Kjendskab til de i Klassen læste Forfattere, samt at de skriftlig kan behandle for deres Alder passende og fra deres Kundskabskreds hentede Opgaver.

I Tydsk (5 Timer) og *Engelsk* (4 Timer): at de kan oversætte og forklare et i Klassen gennemgaaet Udvalg af Forfattere, oversætte lettere Stykker, som ikke før er læste, og paa det fremmede Sprog mundtlig gjengive Indholdet deraf og besvare dertil knyttede Spørgsmaal, samt at de uden Hjælpe-midler kan skrive en let Stil uden grovere Feil.

I Fransk (6 Timer): at de kan oversætte og forklare et i Klassen gennemgaaet Udvalg af Forfattere samt oversætte ikke forhen læste Stykker af lettere prosaiske Forfattere.

I Matematik (2 Timer): at de besidder Færdighed i at udføre de almindeligste, i det praktiske Liv forekommende, geometriske, stereometriske og trigonometriske Beregninger.

I Naturlære (4 Timer): at de grundig har tilegnet sig det for Middelskolen bestemte Pensum i Fysik, navnlig for Mekanikens og Varmelærens Vedkommende; at de besidder Kjendskab til det væsentligste af den anorganiske Kemi.

I Bogholderi, Handelsregning og Skrivning (5 Timer): at de besidder Kjendskab til og Øvelse i at anvende det enkelte og dobbelte Bogholderi, at de med Sikkerhed og Færdighed kan foretage de i det daglige Liv og i Handelen sædvanlig forekommende Regneoperationer, samt at de kan skrive en ordentlig og tydelig Haandskrift.

I Geografi (2 Timer): at de besidder Oversigt over Nordens og de vigtigste Landes politiske og økonomiske Forhold.

Begge Klasser har Undervisning i *Gymnastik* og *Vaabenøvelser*, i Sommerhalvaaret 5 Timer og i Vinterhalvaaret 3 Timer ugentlig.

Fordelingen mellem Skolens Lærere af de for begge Klasser anførte Fag er endnu ikke i alle Enkeltheder endelig bestemt og derfor ikke optaget paa den bag i Bogen med-

delte Fagliste. Imidlertid anføres her de Lærere, af hvem Undervisningen i det kommende Skoleaar i det *væsentligste* vil blive besørget.

C. Berner, Inspektør, underviser i Mathematik, Naturfag og Geografi.

I. N. Brun, Prest, i Religion.

A. E. Eriksen, cand. mag., i Norsk og Historie.

W. Færden, Løitnant, i Tegning.

Andr. Isachsen, forhenv. Skuespiller, i Læsning.

E. Nicolaysen, cand. theol., Inspektør, i Engelsk.

Ludvig Petersen, Bogholder, i Bogholderi og Handelsregning.

Joh. Storm, Professor, i Fransk.

P. Voss, Bestyrer, i Tydsk og Fransk.

Til Optagelse i begge Klasser kræves enten bestaaet Middelskoleexamen eller et dertil svarende Forraad af Kundskaber, som godtgjøres ved en Optagelsesprøve eller paa anden Maade. Skolepengene er 5 Spd. maanedlig.

Den gamle Latinskoles og Examen Artiums Vedbliven i dens nuværende Form indtil 1877.

Om denne Sag udstedtes i Slutningen af Marts Maaned til de Forældre, hvem den angik, et Cirkulære af følgende Indhold:

Bestyrelsen har bragt i Erfaring, at der er Sandsynlighed for, at der ved Kgl. Resolution vil blive givet Skolerne Adgang til at dimittere til Examen Artium i dens nuværende Form endnu i Aaret 1877. Denne Meddelelse er af Betydning for Disciplene af 5te Middelklasse af Latinlinjen, for hvem det herved vil være muligt at undgaa den Forlængelse af Skolekursuset med 1 Aar, som den nye Ordning af Examen Artium med forudgaaende Middelskoleexamen ellers vilde medføre. Klassens Lærere antager nemlig, at det endnu ikke vil være forsent at foretage de Forandringer i dens Læseplan, som vil være nødvendige for at føre Flerheden af Disciplene frem til Examen Artium i 1877. Førend en endelig Bestemmelse tages, ønsker jeg imidlertid at konferere med de Forældre og foresatte, som har Børn i denne Klasse, og tillader mig derfor at indbyde Dem til at møde paa Skolens Kontor Onsdag den 25de Marts Kl. 5 Eftermiddag.

Ærbødigst

P. Voss.

De Forældre, til hvem denne Henvendelse rettedes, udtalte Ønsket om, at den omhandlede Forandring maatte blive iverksat. I Overensstemmelse hermed blev allerede fra April Maanedes Begyndelse af Foranstaltninger truffet i det tilsigtede Øiemed. Saaledes blev der foretaget nogle Indskrænkninger i Timetallet for Tydsk, da dette Fag, som under den

nye Ordning ophører med Udgangen af 6te Middelklasse, nu vil fortsættes ogsaa gennem de høiere Klasser. Undervisningen i Naturfag, som fortiden ikke kræves til Examen Artium, indskrænkedes til 1 Time ugentlig*) og bortfalder ganske, naar indeværende Skoleaar er omme; ogsaa i Mathematik reduceredes en Smule. De saaledes indvundne Timer anvendtes til at forsterke Undervisningen i Latin. Derimod besluttede man at opsætte Paabegyndelsen af Græsk til næste Skoleaar, da det ansaaes vigtigere for Klassen først at naa et solidere Standpunkt i Latin, og det Maal, som endnu i dette Skoleaar vilde kunne naaes i Græsk, i ethvert Fald vilde blive høist ubetydeligt. Endelig tænker man sig, at der i Klassen fra Sommeren af kunde blive indmeldt enkelte nye Disciple, som ikke før havde læst Græsk.

Da Klassen i flere Fag — Historie og Geografi, Mathematik og Tydsk, — er langt fremme, vil Undervisningen i de følgende tre Aar i høiere Gråd, end ellers Tilfælde har været i de øvre Klasser af Latinskolen, kunne samles om de klassiske Sprog, idet de flere nye Discipliner (Oldnorsk m. m.), som den nye Ordning vilde have krævet, naturligvis bortfalder.

Af den gamle Latinskole vil altsaa fra det nye Skoleaar af de tre øverste Klasser (4 L, 5 L og 6 L) fremdeles bestaa, og Skolen vil endnu i 1875, 1876 og 1877 kunne dimittere til Examen Artium i dens nuværende Form. Fordringerne til Optagelse i øverste og næstøverste (5te og 6te) Klasse vil stemme med, hvad derom er meddelt i Undervisningsplanen af 1872; derimod vil der til Optagelse i 4de Klasse ikke kræves Græsk og noget mindre i Latin end tidligere, paa den anden Side noget mere i de øvrige Fag (svarende til hvad der pleier at være gennemgaaet til Udgangen af 5te Middelklasse af Latinlinjen efter den nye Ordning).

Af Middelskolens Latinlinje vil 4de og 5te Klasse være i Gang fra Sommeren af, medens Oprettelsen af 1ste Klasse af Latingymnasiet vil blive udsat til Sommeren 1876.

*) Denne ene Time bibeholdtes for at bringe de Dele af Faget, som allerede var paabegyndt, til en rimelig Afslutning.

Dimission fra Skolen i 1873.

~~~~~

1. Til **Universitetet** dimitteredes følgende Disciple:

1. Bergh, Finn Einar Odd, f. 13 Juli 1855, Søn af Kapt. P. F. E. Bergh, Kristiania.
2. Broch, Christian Frederik, f. 7 August 1855, Søn af Expeditionssekretær H. S. B. Broch, Kristiania.
3. Børresen, Anders Marinius, f. 12 September 1855, Søn af Skibskaptein Otto Børresen, Kristiania.
4. Fleischer, Hans Holmboe, f. 19 Februar 1855, Søn af Kapt. H. S. Fleischer, Kongsberg.
5. Hoel, Paul August, f. 31 Mai 1855, Søn af Proprietær A. J. Hoel, Helgeøen.
6. Jensen, Karl Fredrik, f. 17 August 1855, Søn af Borgermester C. Jensen, Kristiania.
7. Johnson, Jacob Dybwad, f. 28 Februar 1855, Søn af Professor G. C. Johnson, Kristiania.
8. Mohr, Olaf Eugen, f. 10 Juni 1856, Søn af Medicinalforvalter N. G. Mohr, Kristiania.
9. Myhre, Kristoffer, f. 30 Januar 1856, Søn af Agent G. F. Myhre, Kristiania.
10. Nilsen, Knud Johan Herman, f. 10 August 1855, Søn af Toldinspektør E. A. Nilsen, Hammerfest.
11. Oxholm, Nils Valdemar, f. 17 Juli 1854, Søn af Skibsfører E. F. Oxholm, Mandal.
12. Staff, Oskar Frederik, f. 1 September 1855, Søn af Jernbanebud A. A. Staff, Kristiania.
13. Scharffenberg, Christian Frederik Wilhelm, f. 28 Marts 1856, Søn af Kapt. C. H. Scharffenberg, Kristiania.
14. Wedel=Jarlsberg, Karl Gustav, f. 20 Februar 1854, Søn af Baron Herman Wedel=Jarlsberg, Bogstad.

Disse 14 Disciple bestod Examen Artium med følgende Karakterer:

	Norsk Stil	Latinsk Overs.	Latin mundtl.	Græsk	Tydsck	Fransk	Engelsk	Religion	Historie	Geografi	Arithmetik	Geometri	Sum	Hovedkarakter
Bergh . . .	2	3	2	1	1	1	2	1	1	2	2	1	19	Laudabilis.
Broch . . .	3	3	2	2	2	2	2	2	3	2	2	3	28	Laudabilis.
Børresen . .	4	3	3	2	3	2	2	2	4	3	2	2	32	Haud illaud.
Fleischer . .	4	2	2	2	1	2	2	3	2	2	2	2	26	Laudabilis.
Hoel	3	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	1	23	Laudabilis.
Jensen . . .	2	3	2	1	1	2	-	2	2	3	2	3	23	Laudabilis.
Johnson . .	4	3	3	2	2	2	-	2	1	1	2	1	23	Laudabilis.
Mohr	3	4	2	2	2	1	2	3	3	3	2	2	29	Laudabilis.
Myhre . . .	3	3	1	2	1	2	-	3	1	2	2	2	22	Laudabilis.
Nilsen . . .	3	3	1	2	3	1	-	2	2	4	3	3	27	Laudabilis.
Oxholm . .	2	3	3	2	2	3	2	1	2	1	2	2	25	Laudabilis.
Staff	2	3	1	2	2	1	-	2	2	3	1	2	21	Laudabilis.
Scharffenberg	4	3	2	3	3	3	4	1	4	4	3	2	36	Haud illaud.
W.-Jarlsberg.	3	3	2	2	2	2	-	2	2	2	3	2	25	Laudabilis.

2. Til **Krigsskolen** dimitteredes følgende Disciple:

1. Falsen, Carl Conrad, f. 1 August 1854, Søn af Soren-skriver Falsen, Bergen.
2. Hoell, Herman, f. 17 September 1855, Søn af Kjøb-mand Hoell, Skien.
3. Munthe Kaas, William Marius, f. 18 Juni 1856, Søn af Oberstløjtnant Munthe Kaas, Kristiansand.
4. Mamen, Georg Petter Leganger, f. 15 September 1855, Søn af Kapt. Mamen, Kristiania.
5. von Munthe af Morgenstjerne, Wilhelm Herman Ludvig, f. 27 September 1856, Søn af Amtmand v. Munthe af Morgenstjerne, Stavanger.
6. Ring, Johan Frederik Schou, f. 25 April 1865, Søn af Brigadeintendant Ring, Fredrikstad.

Samtlige bestod Examen, fem optages som Kadetter, nemlig:

Falsen med Hovedkarakter	2,29	Ordensnummer	12
Hoell „	—	2,13	— 6
Mamen „	—	2,05	— 4
Morgenstjerne	—	2,08	— 5
Ring	—	2,32	— 13

3. Til Optagelsesexamen ved den **tekniske Skole** i Kristiania fremstillede sig følgende Disciple:

1. Birck, Wladimir Quiroga, f. 3 August 1857, Søn af Agent Birck, Kristiania.
2. Bølling, Georg Henning Hilmar, f. 26 April 1856, Søn af Kapt. Bølling, Kristiania.
3. Gmeiner, Johan Frederik Wilhelm, f. 9 April 1858, Søn af Bryggerimester Gmeiner, Kristiania.
4. Segeleke, Kristen Arentz, f. 4 August 1858, Søn af Statsraad Segeleke, Kristiania.
5. Theiste, Henrik Heftye, f. 23 Januar 1857, Søn af Ingeniør Theiste, Kristiania.
6. Thomle, Christian Lorentz Langberg, f. 20 Oktober 1858, Søn af Høiesteretsassessor Thomle, Kristiania.

Disse 6 Disciple bestod Examen med følgende Karakterer og Ordensnummere:

	Mathem. skr.	Geometri	Norsk	Tysk	Engelsk	Historie	Geografi	No.
Birck . . .	1,8	2,5	2	3	1,5	3,2	2,2	16
Bølling . .	1,9	2,4	1,5	1,2	1,5	1,8	1	6
Gmeiner . .	1,1	1,8	1,5	1	1,5	1,5	2	3
Segeleke . .	1,7	1,9	1,5	1,5	1,5	1,6	1,4	5
Theiste . .	1,5	1,6	1	1,2	1,2	1,2	1,5	2
Thomle . .	2,3	1,8	2,2	1,8	1,5	1,8	1,5	10

Samtlige havde gennemgaaet Skolens 4de Realklasse, hvilken Klasse af den gamle Skole svarer til den nye Ordning's 6te Middelklasse af Engelsklinien.

Endvidere optoges af tidligere Disciple:

7. Trygve Jørundsøn Gjerdrum, Søn af Direktør Jørgen Gjerdrum, udmeldt 1 November 1872 af 4de Realklasse.
8. Sigurd Hertzberg, Søn af Ritmester Hertzberg, udmeldt af 6te Fællesklasse i August 1867.

En Discipel af 3dje Latinklasse, som ikke underkastede sig Afgangsexamen ved Skolen, bestod Optagelsesprøven, men blev ikke optaget paa Grund af Konkurrencen.

Skolens Lærerpersonele.

1. J. Aars, Bestyrer, cand. mag., født 1837.
2. P. Voss, Bestyrer, cand. mag., f. 1837.
3. A. E. Eriksen, cand. mag., f. 1841.
4. P. A. Paulsen, Seminarist, f. 1842.
5. S. W. Hofgaard, cand. mag., f. 1843.
6. B. Schmidt, cand. mag., f. 1841.
7. C. Schollert, Seminarist, f. 1839.
8. J. Storm, Professor, f. 1836.
9. K. Nicolaysen, cand. jur., f. 1837.
10. H. Wang, Premierløjtnant, f. 1840.
11. C. Berner, Inspektør, cand. philos. f. 1841.
12. J. N. Brun, Prest, f. 1839.
13. A. Høyer, cand. real., f. 1842.
14. F. Hansen, Seminarist, f. 1846.
15. H. Schjøth, cand. mag., f. 1844.
16. J. A. Eriksen, cand. mag., f. 1845, Lærer siden 1868.
17. H. C. Grüner, Kaptajn, f. 1834, Lærer siden 1869.
18. A. Isachsen, Skuespiller, f. 1829, Lærer siden 1870.

} Lærere siden 1863.
 } Lærere siden 1864.
 } Lærere siden 1866, 1868.
 } Lærere siden 1867.

19. C. A. Sanceau, Sproglærer, f. 1831.	} Lærere siden 1871.
20. O. Nilssen, Seminarist, f. 1845.	
21. O. Skavlan, Dr., Universitetsstipendiat, f. 1838.	
22. W. Færden, Løitnant, f. 1852.	} Lærere siden 1872.
23. K. Gullichsen, cand. theol., f. 1848.	
24. A. Gundersen, stud. theol., f. 1848.	
25. H. O. Hansen, Løitnant, f. 1842.	
26. H. Hetlesæter, stud. real., f. 1851.	} Lærere siden 1873.
27. J. L. W. Dietrichson, cand. real., f. 1841.	
28. A. Hval, cand. theol., f. 1848.	
29. E. Nicolaysen, Inspektør, cand. theol., f. 1833.	
30. Hj. Steenstrup, cand. theol., f. 1847.	
31. S. Sønnichsen, cand. theol., f. 1840.	
32. E. Thorsen, Seminarist, f. 1845.	

Inspektørernes Virksomhed ved Skolen fordeler sig saaledes, at Hr. Berner fører Tilsyn med den mathematisk-naturvidenskabelige Undervisning i Skolen, navnlig dens højere Realklasser, Hr. Hofgaard fungerer som Inspektør for Middelskolens Fællesafdeling, Hr. Nicolaysen for Middelskolens Engelsklinje.

Fra Midten af September Maaned til henimod Skoleaarets Slutning var J. Aars dels af Helbreds-Hensyn dels for sine Studiers Skyld fraværende i Udlandet og opholdt sig i denne Tid fornemmelig i Tydskland og Italien. O. Skavlan opholdt sig i Maanederne Oktober til December i videnskabelige Øiemed i Kjøbenhavn. H. Schjøth foretog fra Begyndelsen af Februar til Slutningen af Mai en Udenlandsreise, fornemmelig til Tydskland og Italien.

I Skoleaarets Løb fratraadte:

A. Falkenberg, cand. mag., Lærer ved Skolen siden dens Oprettelse i August 1863, siden Høsten 1871 tillige Inspektør for Middelskolen, i September 1873 udnævnt til Bestyrer af Tanks Skole i Bergen, fik Udsættelse med at tiltræde denne Post til 1ste Januar 1874, men hindredes paa Grund af Sygelighed fra at læse ved Skolen allerede fra Oktober Maanedes Begyndelse.

Ved Skoleaarets Slutning fratræder:

Hr. stud. theol. A. Gundersen midlertidig for at fuldende sine Studier ved Universitetet.

Hr. Løitnant H. O. Hansen samt Hr. Sproglærer C. A. Sanceau for at overtage anden Beskjæftigelse.

For det kommende Skoleaar er ansat følgende nye Lærere:

L. Petersen, Bogholder, i Skoleaaret 1873—74 Lærer i Bogholderi og Handelsregning i den praktiske Realklasse ved Nissens Skole.

Julius Schram, f. 1847, tog Examen Artium 1866 (Laud), Ex. philosophicum 1867 (Laud), har ved Universitetet studeret Faggrupperne: Norsk, Oldnorsk og Tydsk samt Fransk og Engelsk, Lærer ved Nissens Skole i nyere Sprog fra 1869 til 1874.

J. A. Schneider, f. 1847, tog Examen Artium 1864, Ex. philos. 1865 og 1873 filologisk Embedsexamen, samtlige med Karakteren Laudabilis, overtog under O. Skavlans Fraværelse dennes Timer i Norsk i 5te og 6te Latinklasse og vedblev i 5te Klasse som fast Lærer ved Skolen ogsaa efter Skavlans Tilbagekomst; har tidligere i 2½ Aar virket som Lærer ved Balchens Døvstummeinstitut for 2 derfra dimitterede Studenter og i Skoleaaret 1873—1874 som Lærer i Latin og Norsk ved Maribogadens Latin- og Realskole og ved Heltbergs og Arnebergs Latinskole.

Einar Skavlan, f. 1845, tog Examen Artium 1865 (Haud), Ex. philos. 1866 (Laud), theologisk Embedsexamen 1870 (Haud illaudabilis); har været midlertidig Lærer ved Trondhjems og Aalesunds Latinskoler samt ved Pigeskoler i Kristiania og Trondhjem.

Endvidere er i Forberedelsesskolen fra kommende Skoleaar ansat to Lærerinder: Frøken Thea Jensen, tidligere i 6 Aar Lærerinde ved Frøken Bauers Pigeskole i Drammen, dernæst i 3 Aar ved Michaelsens Pigeskole her i Byen og i de sidste 5 Aar ansat ved Kristiania Almueskoler, samt Frøken Kaja Fougner, der i flere Aar har virket som Førstelærerinde ved Laurviks Borgerskole. Undervisningen paa Forberedelsesskolens 3 Trin vil derefter blive fordelt saaledes, at Semina-

rist P. A. Paulsen fremdeles læser alle Fag i 1ste Klasse, i 2den Klasse a (2den og 3dje Klasse er nemlig delt i to Parallelklasser) overtages alle Fag af Frøken Jensen, i 3dje Klasse a af Frøken Fougner; 2den Klasse b faar som Klasse-lærer Seminarist F. Hansen og 3dje Klasse b Seminarist Schollert. Iøvrigt vil som hidtil den Lærer (eller Lærerinde), som overtager Disciplene i 2den Klasse, følge sin Klasse gennem to Aar til Udgangen af Forberedelsesskolen. I Middelskolens Klasser vil nemlig ikke fortiden blive ansat Lærerinder. Ved Overgangen fra 1ste til 2den Forberedelsesklasse har ogsaa hidtil altid været et Lærerskifte.

Vi har, som man af vort Program for Skoleaaret 1871—1872 vil se, allerede tidligere havt under Overveielse Spørgsmaalet om Ansættelse af Lærerinder i Forberedelsesskolen. Vi udtalte dengang, at vi ei heri kunde se noget Principspørgsmaal, at Lærere og Lærerinder begge kunde virke meget tilfredsstillende, og at det dog altid blev „et Spørgsmaal om Person, ikke om Lærer eller Lærerinde.“ Vi foretrak imidlertid dengang ingen Forandring at gjøre og fortsatte som tidligere med Lærere ogsaa paa dette Trin, uagtet Ansættelse af Lærerinder vilde have medført nogen økonomisk Fordel. Da det nu for det kommende Skoleaar viste sig nødvendigt at ansætte i det mindste én ny Lærer i Forberedelsesskolen, fremstillede dette Spørgsmaal sig naturligt paany til Afgjørelse. Flere Omstændigheder har virket til, at Forholdene allerede i den korte Tid, som er hengaaet, siden vi sidst udtalte os om Spørgsmaalet, er ikke saa lidet forandrede, og meget betydelig bliver Forandringen, om man ser tilbage til den Tid, da vor Skole først begyndte sin Virksomhed. De Vilkaar, vi kan byde Lærerne i disse Klasser, var dengang i Forhold til en Lærers Stilling ved Almueskolen saa vidt gode, at man kunde gjøre sikker Regning paa, at disse Poster vilde blive søgte af mange af Almueskolens Lærere, og at man saaledes vilde kunne vælge mellem dygtige, for Lærergjerningen specielt udviklede og som Lærere prøvede Mænd. I den seneste Tid er der imidlertid gjort meget for at forbedre Almueskolelærernes Vilkaar, og deres Stilling er nu i det hele saa god, at en Ansættelse som Læ-

rer med de sædvanlige Begyndergager i de høiere Skolers Forberedelsesklasser ikke paa langt nær kan være saa tillokkende for dem som tidligere.

Paa den anden Side er Anvendelsen af Lærerinder bleven mere og mere almindelig, og mange Damer har uddannet sig specielt med denne Gjerning for Øie, saaledes at man nu har en hel talrig Stand af Lærerinder, der med udstrakte Kundskaber og Dannelse forener Erfaring i Lærergjeringen og praktisk Øvelse. Lærerindernes Stilling ved Almueskolen er vistnok ogsaa ikke lidet forbedret; men for dem vil dog en Ansættelse ved vor Skole endnu medføre noget forbedrede Kaar, navnlig naar man tager i Betragtning det lettere Arbeide.

Under denne forøgede Anvendelse af Lærerinder har man ogsaa haft stedse rigere Anledning til at vinde Erfaring om deres Brugbarhed, og Resultatet har, saa vidt vi har kunnet erfare, været meget gunstigt for disse. Vi har vistnok oftere Anledning til at høre, at der endnu er mange, som i Guteskoler, selv paa det laveste Trin, ubetinget foretrækker Lærere, og vi mener ogsaa, at der gives Guttonaturer, som paa Grund af Forhold i Hjemmet eller eiendommelige Karakteranlæg har godt af allerede tidlig i Skolen at komme under en Mands Paavirkning; men paa den anden Side er der ogsaa mange, som ligesaa ubetinget foretrækker Lærerinder, og den almindelige Erfaring der, hvor man har haft Anledning til at bedømme begge Dele, har bestyrket den af os tidligere anførte Anskuelse, at ogsaa en dygtig Lærerinde ligesaavel som en dygtig Lærer fuldstændig vil forsvare sin Plads, om end paa en noget forskjellig Maade, saa at det afgjørende altsaa bliver den enkeltes personlige Dygtighed. I Overensstemmelse med denne vor Anskuelse har vi ikke haft nogen Betænkelighed ved nu kun at ansætte to Lærerinder, saaledes at Lærere og Lærerinder i vor Forberedelsesskole, ligesom i saa mange Tilfælde i Almueskolen, kommer til at arbeide sammen. Vi tror tvertimod, at det skal vise sig som en hensigtsmæssig og i flere Henseender gavnlig virkende Ordning, naar saaledes de nyansatte Lærerinder, der allerede tidligere andesteds med Held har forstaaet at arbeide med tildels meget

talrigere Klasser end dé, der her vil blive dem tildel, fra først af stilles ved Siden af erfarne, i denne Skoles Gjerning prøvede Lærere. Forsaavidt som der skulde blive Tale om en Deling af 1ste Forberedelsesklasser, vil ogsaa her i den ene Parallellklasse blive ansat en Lærerinde, saaledes at der gennem hele Forberedelsesskolen for Forældre i Forening med Skolen vil blive Adgang til ved Valget af Lærer eller Lærerinde at tage Hensyn til det enkelte Barns individuelle Tarv; som ovenfor antydet, tror vi nemlig, at dette i ikke saa ganske faa Tilfælde kan fortjene at komme i Betragtning.

I Skoleaaret 1873 til 1874 forrettede følgende Herrer som Vikarer ved Skolen:

Cand. philos. H. Damm vikarierede i 1ste Halvaar 5 Timer ugentlig for Løitnant Færden, medens denne studerede ved Høiskolen, samt under Løitnant H. O. Hansens Sygdomsforfald i Skrivning og Tegning.

Cand. mag. A. Gjessing vikarierede under Schjøths Fraværelse (se ovenf.) i nogle af dennes Timer i Historie og Geografi.

Stud. philol. N. Grøterud vikarierede i nogle af A. Falkenbergs Timer i Engelsk og Tydsk.

Cand. theol. O. Lund vikarierede fra August til Marts i de paa forrige Aars Fagliste for C. Falkenberg opførte Timer.

Stud. theol. K. Kristensen vikarierede under flere kortvarige Sygdomsforfald i forskjellige Klasser af Middelskolen og Forberedelsesskolen i Norsk, Tydsk, Religion, Historie og Geografi.

Cand. mag. Stipendiat G. Storm vikarierede under Schjøths Fravær i nogle af dennes Timer i Historie og Geografi.

Stud. real. Søiland vikarierede under nogle kortvarige Sygdomsforfald i Mathematik, Regning og Naturfag og overtog fra Begyndelsen af Marts Maaned Berners Timer i 3dje Middelklasse b.

Skolens øvrige Funktionærer.

~~~~~

Kasserer og Sekretær: E. Thorsen (se ovenfor blandt Lærerne), ansat fra August 1874, da Skolens tidligere Kasserer, Fattigforstander cand. jur. J. Wettergreen fratræder denne Post, der ikke lader sig forene med hans nye Stilling som Sekretær ved Fattigvæsenet.

Læge: Korpslæge Wilse, ansat 1872 efter L. Dahl, nu Direktør for Sindssygeasylet paa Rotvold.

Bibliothekar: cand. mag. A. E. Eriksen (se ovenfor blandt Lærerne).

Discipeltal og Klassedelinger.

~~~~~

Skolen talte ved Udgangen af forrige Skoleaar 539 Disciple; dette Tal steg i August 1873 til 569 og i Løbet af Skoleaaret til et Maximum af 592.

Klassernes Antal har været 23, idet Forberedelsesskolen, Middelskolens Fællesafdeling samt 5te og 6te Middelklasse af Engelsklinjen har været delt i to parallelle Afdelinger, alene med Undtagelse af 1ste Forberedelsesklasse, som ikke har været delt, og 2den Middelklasse, som har været delt i tre. Middelskolens Latin- og Engelsklinje har ligesom tidligere været holdt fuldstændig adskilte. Fra det nye Skoleaars Begyndelse vil endvidere nye Delinger blive foretagne med 1ste, 3dje og 4de Middelklasse, saaledes at det samlede Antal af Klasser bliver 26. Herved opnaaes, at Discipeltallet i de enkelte Klasser udenfor Forberedelsesskolen kun undtagelsesvis vil overstige et Antal af omtrent 25,*) medens Tallet i

---

*) Hidtil har det sedvanlige Gjennemsnitsantal været omkring 30 i Forberedelsesskolen og Middelskolens lavere Klasser (1ste Forberedelsesklasse noget flere), 20 à 25 eller derunder — tildels meget derunder — i de høiere Klasser.

flere Klasser ikke vil naa saa langt op. Vi maa dog reservere os mod, at dette opfattes som en bindende Forpligtelse. Der er nemlig en Ulempe, som vi anser for at være af misligere Følger end selv noget talrige Klasser, nemlig mindre gode Lærarlønninger. Denne Skoles Lønninger ansaaes ved dens Oprettelse sammenlignelsesvis gode og bidrog maaske noget til at hæve det almindelige Niveau for Privatlæreres Aflønning; siden er Lærarlønningerne ved vor Skole gennemsnitlig stegne med nær 25 Procent. Alligevel er dog ikke Stillingen anderledes end, at den gennemsnitlige Timebetaling — Forberedelsesskolen, hvor Undervisningen tildels vil besørges af Læreriuder, sat ud af Betragtning — fra 1ste August 1874 vil udgjøre 40½ β, medens Maximumsløn ikke har kunnet bringes op til mere end 600 à 650 Spd. (for 30 Timer ugentlig), et Maximum, som hidtil kun fem af det hele Antal Lærere har kunnet naa. Under de gunstige økonomiske Vilkaar, som nu fortiden bydes i mange praktiske Livsstillinger, tror vi derfor, at alle, hvem Skolens — vi mener ikke blot denne Skoles — Fremtid ligger paa Hjerte, vil erkjende, at det er alle vedkommendes, ogsaa Privatskolens, Opgave at arbejde derhen, at Lærerens ansvarsfulde og anstrængende Kald kan blive lønnet paa en Maade, som ikke staar i Misforhold til de sociale Livsvilkaar, der maa antages sedvanlige indeu den Kreds af Samfundet, hvorfra Læreretaten almindeligvis rekrutteres. Hvad Følgen vilde blive, om det kom dertil, at gode Kræfter afskrækkedes fra at søge i Skolens Tjeneste, saaat Afslag maatte gøres i Fordringerne til Lærerstandens Uddannelse og Dygtighed, eller endog den Tilstand gjentog sig, som — bedrøvelig Ihukommelse — ikke er ukjendt i vort Lands Skolehistorie, nemlig at Skolen for en ikke ringe Del maatte tage tiltakke med at rekrutteres af dem, der i Skolen søgte etslags Redningsplanke under sit Livs Skibbrud, anser vi det for overflødigt at udmale. Vi siger ikke hermed, at vi for Øieblikket frygter en saadan Eventualitet, men vi mener, at der er Grund til itide at være betænkt paa at forebygge den og til at advare mod extreme Fordringer til et lidet Discipeltal i Klasserne. Vi tror ogsaa, at en Sammenligning med Forholdet i andre Landes Skoler skal godtgjøre, at Tal,

som i vore Skoler betragtes som et betænkeligt Maximum, andenstedsansees som et ønskeligt, men ikke altid opnaaeligt Minimum. Men en Privatskole, som vil bidrage sit til, at Lærerstandens økonomiske Vilkaar ikke skal blive afskrækkende, har kun to Midler at vælge mellem: talrige Klasser eller høie Skolepenge. Vor Bestræbelse har det været, i begge Henseender at finde en passende Middelvei, idet vi gaar ud fra, at en god Skole betinges ikke blot af ikke overfyldte Klasser, men ved Siden deraf mindst ligesaa væsentlig af gode, det er i det store taget, godt lønnede Lærere.

Om Skolepenge og Fripladse.

Skolepengene udgjør fortiden:

for 1ste Forberedelsesklasse	1 Spd. maanedlig.
- 2den Do.	2 - —
- 3dje Do.	3 - — *)
- alle Klasser af Middelskolen og af Latinskolen efter den gamle Ordning	4 - maanedl.
- Realgymnasiet og den praktiske Real- klasse	5 - —

For den nederste af 2 Brødre fragaar en Tredjedel. Af 3 Brødre gaar den nederste frit, de to andre betaler helt ud. Af 4 Brødre gaar den næstnederste frit, og for den nederste fragaar en Tredjedel. Yderligere Nedsættelse finder ikke Sted.

Skolepengene erlægges forskudsvis og skal i Regelen indbetales den første Læsedag i hver Maaned. Disciplene modtager af Kassereren en Kvitteringsbog, som Forældre eller Verger bør lade sig forevise strax efter hver Betaling.

Skolepengene beregnes altid for hele Maaneder, nemlig fra Begyndelsen af den Maaned, hvori en Discipel kommer ind, til Slutningen af den Maaned, hvori han gaar ud. Naar

*) For dem, der var Disciple af Skolen før 1ste August 1878, betales i 3dje Forberedelsesklasse samt i 1ste og 2den Middelklasse 1 Spd. mindre om Maaneden.

altsaa en Discipel indmeldes til et nyt Skoleaars Begyndelse, betaler han Skolepenge fra 1ste August.

Naar en Discipel skal forlade Skolen, maa Udmeldelse ske 2 Maaneder forud. Hvis nogen udmeldes med kortere Varsel, erlægges dog Skolepengene, indtil den bestemte Udmeldelsestid er forløben. Fra denne Regel undtages de Disciple, som gaar ud efter Skolens Raad eller Ønske; disse betaler nemlig kun til Udgangen af den Maaned, i hvilken de gaar ud.

Naar Skolepengene ikke er betalte for 2 Maaneder, kan Bestyrelsen negte vedkommende Discipel Adgang til Skolen.

Fripladse eller Nedsættelse af Skolepengene tilstaaes kun trængende Disciple, der viser god Opførsel og gjør god Fremgang i Skolen, og som har været Skolens Disciple i mindst et Par Aar og i denne Tid har betalt sine Skolepenge ordentlig. I Forberedelsesskolen uddeles ikke Fripladse uden i ganske ekstraordinære Tilfælde.

Naar en af to eller flere Brødre faar Friplads, bortfalder Moderationen for de øvrige, hvis ikke anderledes udtrykkelig bestemmes.

Ansøgninger om Fripladse for det kommende Skoleaar indleveres hvert Aar inden den 1ste Juli; de, som tidligere har Friplads, maa søge paany, hvis de ønsker at beholde den.

Fripladse har i det forløbne Aar været bevilgede med et Beløb af 861 Spd.

Af John Heuchs Legat er Legatkapitalen, stor 500 Spd., under 21de December indbetalt til Bestyrelsen og henstaar i Kristiania Sparebank, indtil Kgl. Approbation paa Legatets Statuter kan blive erhvervet. Legatet vil for første Gang kunne blive uddelt den 5te April 1875.

Den daglige Undervisning er:

- 1 M. a og b. . . . .
- 2 M. a og b. . . . .
- 3 M. a og b. . . . .
- 4 M. a og b. . . . .
- 5 M. a og b. . . . .
- 6 M. a og b. . . . .
- 7 M. a og b. . . . .
- 8 M. a og b. . . . .
- 9 M. a og b. . . . .
- 10 M. a og b. . . . .

Examen 1874.

De højskoleklasser holdes ingen egentlig undervisning i de over- og mellemklasser og i de øverste klasser af de højskoleklasser, men de elever, der er optagne i disse klasser, skal have adgang til at deltage i den almindelige undervisning i de øvrige klasser. De elever, der er optagne i de øverste klasser, skal have adgang til at deltage i den almindelige undervisning i de øvrige klasser. De elever, der er optagne i de øverste klasser, skal have adgang til at deltage i den almindelige undervisning i de øvrige klasser.

N.B. Skolegangen indledes Onsdag den 1ste og Torsdag den 2den Juli kl. 9—11 Tidspunktet.

Den daglige Undervisning slutter:

For 6 M. E. a og b	Torsdag den 11te Juni.
— 6 L. og 5 R.	Tirsdag den 16de Juni.
— 5 L. og 4 L.	Fredag den 19de Juni.
— 5 M. E. a og b, og 5 M. L. } .	Lørdag den 20de Juni.
— 4 M. E. og 4 M. L. . . . . } .	Lørdag den 27de Juni.
— 3 M. a og b, 2 M. a, b og c } .	
— 1 M. a og b	

Examen i Gymnastik, Skrivning og Tegning samt de skriftlige Prøver for 1ste til 3dje Middelklasse afholdes tidligere.

Hvor ikke anderledes er bemærket, begynder Examen om Formiddagen Kl. 9, om Eftermiddagen Kl. 4.

Det ved hvert Fag anførte Nummer betegner det Værelse, hvor Examen holdes. (Nr. 1—6 er i Sidebygningen, No. 7—15 i Hovedbygningens 1ste Etage, Nr. 15—24 i dens 2den Etage).

For Forberedelsesklasserne holdes ingen egentlig Examen; men Forældre og Værger indbydes til at overvære Undervisningen de to sidste Læsedage (Lørdag den 4de og Mandag den 6te Juli) for at gjøre sig bekjendte med det Standpunkt, Klasserne har naaet. Mandag den 6te Juli Kl. 12 udleveres Karaktersedlerne for disse Klasser i Gymnastiksalen; Karaktererne gives som et Udtryk for Disciplenens Fremgang i Aarets Løb.

NB. Skolepenge indbetales Onsdag den 1ste og Torsdag den 2den Juli Kl. 9—11 Formiddag.

Mandag 15de Juni.

Formiddag.

6 M. E. a. Norsk Stil }
6 M. E. b. Norsk Stil } Nr. 23. *Inspekt. efter Timetabellen.*

Torsdag 18de Juni.

Formiddag.

6 M. E. a. Engelsk Stil }
6 M. E. b. Engelsk Stil } Nr. 23. *Grüner.*

Lørdag 20de Juni.

Formiddag.

6 M. E. a. Mathem. skr. }
6 M. E. b. Mathem. skr. } Nr. 23. *Höyer. (Fra 12-1 Wang.)*

Mandag 22de Juni.

Formiddag.

6 M. E. a. Tydsk Stil }
6 M. E. b. Tydsk Stil } Nr. 23. *E. Nicolaysen.*

Onsdag 24de Juni

Formiddag

Onsdag 24de Juni

Formiddag.

Eftermiddag.

- 6 L. Lat. Overs. Nr. 17. *Schmidt.* 5 R. Tydsk Stil Nr. 24. *Farden.*
- 5 L. Norsk Stil „ 15. *Schneider.* 6 M. E. b. 1. Historie og Geografi „ 23. *Schjöth.*
- 5 R. Engelsk Stil „ 24. *Sanceau.*
- 6 M. E. b. 2. Mathem. „ 23. *Gundersen.*

Onsdag 24de Juni

Formiddag

Onsdag 24de Juni

Onsdag 24de Juni

Formiddag

Onsdag 24de Juni

Torsdag 25de Juni.

Formiddag.

Eftermiddag.

6 L. Norsk Stil Nr. 17. <i>Skavlan.</i>	5. R. Fransk Stil Nr. 24. <i>Storm.</i>
5 L. Lat. Overs. „ 15. <i>Schmidt.</i>	
4 L. Lat. Stil „ 18. <i>Wang.</i>	
5 R. Mathem. skr. „ 24. <i>Berner.</i>	
6 M. E. b. 2. Fransk og Engelsk „ 23. <i>K. og E. Nicolaysen.</i>	
5 M. L. Norsk Stil „ 19. <i>Grung.</i>	
5 M. E. a. Norsk Stil „ 20. <i>J. Lund.</i>	
5 M. E. b. Eng. Stil „ 21. <i>H. O. Hansen.</i>	
4 M. L. Norsk Stil „ 14. <i>A. E. Eriksen.</i>	
4 M. E. Eng. Stil „ 16. <i>Isachsen.</i>	

Fredag 26de Juni.

Formiddag:

Eftermiddag.

6 L. Norsk Stil	Nr. 17. <i>Ferden.</i>	5 R. Mathem. skr. Nr. 24. <i>Hoyer.</i>
5 L. Fransk	„ 15. <i>Sanceau.</i>	6 M. E. b. 2. Norsk „ 23. <i>Gundersen.</i>
4 L. Lat. Overs.	„ 18. <i>Schmidt.</i>	5 M. L. Fransk „ 19. <i>K. Nicolaysen.</i>
5 R. Norsk Stil	„ 24. <i>Skavlan.</i>	5 M. E. a. 1. Historie og Geografi „ 20. <i>Schjöth.</i>
6 M. E. a. Fransk og Engelsk	„ 22. <i>K. Nicolaysen og Grüner.</i>	
6 M. E. b. 1. Norsk	„ 23. <i>Gundersen.</i>	
5 M. E. b. Norsk Stil	„ 21. <i>A. E. Eriksen.</i>	
4 M. L. Tydsk Stil	„ 14. <i>Isachsen.</i>	
4 M. E. Tydsk Stil	„ 16. <i>Wang og Thorsen.</i>	

Lørdag 27de Juni.

Formiddag.

Eftermiddag.

6 L. Fransk	Nr. 17. <i>K. Nicolaysen.</i>	5 M. E. a. 2. Hist. og	
		Geografi	Nr. 20. <i>Schjöth.</i>
5 L. Lat. Stil	„ 15. <i>A. E. Eriksen.</i>	5 M. E. b. Engelsk	„ 21. <i>Grüner.</i>
4 L. Norsk Stil	„ 18. <i>Sanceau.</i>		
5 R. Naturhistorie	„ 24. <i>Hoyer.</i>		
6 M. E. b. 1. Mathem.	„ 23. <i>Gundersen.</i>		
5 M. L. Lat. Stil	„ 19. <i>Færden.</i>		
5 M. E. a. Tydsk Stil	„ 20. <i>J. Lund.</i>		
4 M. L. Lat. Stil	„ 14. <i>Isachsen.</i>		
4 M. E. Naturhist.	„ 16. <i>Dietrichson.</i>		

Mandag 29de Juni.

Formiddag.

- 6 L. 1. Historie og Geografi Nr. 17. *Schjöth.*
 5 L. Engelsk „ 15. *Gröterud.*
 4 L. 1. Religion „ 18. *Brun.*
 5 R. Tydsk „ 24. *E. Nicolaysen.*
 6 M. E. a. Religion „ 22. *Sönnichsen.*
 5 M. L. Tydsk „ 19. *Grung.*
 5 M. E. a. Eng. Stil „ 20. *Wang.*
 5 M. E. b. Tydsk Stil „ 21. *Hval.*
 4 M. L. Naturhist. „ 14. *Hellesæter.*
 4 M. E. Mathem. skr. „ 16. *Dietrichson.*

Eftermiddag.

- 6 L. 2. Historie og Geografi Nr. 17. *Schjöth.*
 4 L. 2. Religion „ 18. *Brun.*
 6 M. E. b. Naturfag „ 23. *Dietrichson.*

Tirsdag 30te Juni.

Formiddag.

Eftermiddag.

6 L. Tydsk Nr. 17. *Schmidt.*

5 L. 1. Historie og Geografi „ 15. *Schjöth.*

4 L. Fransk „ 18. *Voss.*

5 R. Religion „ 24. *Brun.*

6 M. E. a. Tydsk Kl. 10 „ 22. *E. Nicolaysen.*

5 M. E. a. 1. Tydsk „ 20. *J. Lund.*

5 M. E. b. 1. Tydsk „ 21. *Hval.*

4 M. L. Mathem. „ 14. *Berner.*

4 M. E. 1. Mathem. „ 16. *Dietrichson.*

5 L. 2. Historie og Geografi Nr. 15. *Schjöth.*

5 M. L. Religion „ 19. *Brun.*

5 M. E. a. 2. Tydsk „ 20. *J. Lund.*

5 M. E. b. 2. Religion „ 21. *Gullichsen.*

4 M. E. 2. Mathem. „ 16. *Dietrichson.*

Onsdag 1ste Juli.

Formiddag.

6 L. 1. Latin	Nr. 17. <i>Schmidt.</i>
5 L. 1. Mathem.	„ 15. <i>Höyer.</i>
4 L. 1. Historie og Geografi	„ 18. <i>Schjöth.</i>
5 R. Matematik	„ 24. <i>Berner.</i>
5 M. L. Mathm. skr.	„ 19. <i>H. O. Hansen.</i>
5 M. E. a. 1. Religion	„ 20. <i>Hoal.</i>
5 M. E. b. 1. Naturfag	„ 21. <i>Dietrichson.</i>
4 M. E. Norsk Stil	„ 16. <i>Wang.</i>
3 M. a. Naturhist.	„ 9. <i>Hellesæter.</i>
3 M. b. Norsk Kl. 8	„ 10. <i>Hofgaard.</i>
2 M. c. Hist. og Geografi	„ 13. <i>J. A. Eriksen.</i>
1 M. a. Norsk	„ 7. <i>Sönnichsen.</i>

Eftermiddag.

6 L. 2. Mathem.	Nr. 17. <i>Berner.</i>
5 L. 2. Mathem.	„ 15. <i>Höyer.</i>
4 L. 2. Historie og Geografi	„ 18. <i>Schjöth.</i>
5 M. E. a. 2. Religion	„ 20. <i>Hoal.</i>
5 M. E. b. 2. Mathem.	„ 21. <i>Dietrichson.</i>
4 M. L. Religion	„ 14. <i>Gullichsen.</i>
2 M. a. Regning	„ 11. <i>Nilssen.</i>
2 M. b. Tydsk	„ 12. <i>Hofgaard.</i>
1 M. b. Regning	„ 8. <i>Hellesæter.</i>

Torsdag 2den Juli.

Formiddag.

6 L. 1. Mathem.	Nr. 17. <i>Berner.</i>
5 L. 1. Religion	„ 15. <i>Brun.</i>
4 L. Tydsk	„ 18. <i>E. Nicolaysen.</i>
5 R. Engelsk	„ 24. <i>Sanceau.</i>
5 M. L. 1. Latin	„ 19. <i>A. E. Eriksen.</i>
5 M. E. a Mathem. skr.	„ 20. <i>Wang.</i>
5 M. E. b. 1. Mathem.	„ 21. <i>Dietrichson.</i>
4 M. L. 1. Latin	„ 14. <i>Hofgaard.</i>
4 M. E. 1. Historie og Geografi	„ 16. <i>J. A. Eriksen.</i>
3 M. a. Norsk	„ 9. <i>Sönnichsen.</i>
3 M. b. Regning	„ 10. <i>Söiland.</i>
2 M. a. 1. Norsk	„ 11. <i>Steenstrup.</i>
2 M. c. Naturhist.	„ 13. <i>Hetlesater.</i>
1 M. b. Norsk	„ 8. <i>Hval.</i>

Eftermiddag.

6 L. 2. Latin	Nr. 17. <i>Sshmidt.</i>
5 L. 2. Religion	„ 15. <i>Brun.</i>
6 M. E. b. 2. Historie og Geografi	„ 23. <i>Schjöth.</i>
5 M. E. b. 2. Naturfag	„ 21. <i>Dietrichson.</i>
4 M. L. Norsk	„ 14. <i>A. E. Eriksen</i>
4 M. E. Norsk	„ 16. <i>Hval.</i>
3 M. a. 1. Historie og Geografi	„ 9. <i>J. A. Eriksen</i>
3 M. b. Historie	„ 10. <i>Schjöth.</i>
2 M. a. 2. Norsk	„ 11. <i>Steenstrup.</i>
2 M. b. Religion	„ 12. <i>Gullichsen.</i>
1 M. a. Regning	„ 7. <i>Nilsen.</i>

Fredag 3dje Juli.

Formiddag.

6 L. 1. Religion	Nr. 17. <i>Brun.</i>
5 L. Græsk	„ 15. <i>Schmidt.</i>
4 L. 1. Mathem.	„ 18. <i>Berner.</i>
5 R. Historie	„ 24. <i>Schjöth.</i>
6 M. E. a. Mathem.	„ 22. <i>Höyer.</i>
5 M. L. 2. Latin	„ 19. <i>A. E. Eriksen.</i>
5 M. E. a. 1. Engelsk	„ 20. <i>Sanceau.</i>
5 M. E. b. Mathem.	„ 21. <i>Wang.</i>
4 M. L. 2. Latin	„ 14. <i>Hofgaard.</i>
4 M. E. 2. Religion	„ 16. <i>Hval.</i>
3 M. a. Regning	„ 9. <i>Dietrichson.</i>
3 M. b. Religion	„ 10. <i>Sönnichsen.</i>
2 M. b. Regning	„ 12. <i>Hettesæter.</i>
2 M. c. Norsk	„ 13. <i>Steenstrup.</i>

Eftermiddag.

6 L. 2. Religion	Nr. 17. <i>Brun.</i>
4 L. 2. Mathem.	„ 18. <i>Berner.</i>
6 M. E. b. 1. Tydsk	„ 23. <i>E. Nicolaysen.</i>
5 M. E. a. 2. Engelsk	„ 20. <i>Sanceau.</i>
4 M. L. 1. Historie og Geografi	„ 14. <i>A. E. Eriksen.</i>
4 M. E. 1. Religion	„ 16. <i>Hval.</i>
2 M. a. Naturhist.	„ 11. <i>Paulsen.</i>
1 M. a. Tydsk	„ 7. <i>Sönnichsen.</i>
1 M. h. Religion	„ 8. <i>Schollert.</i>

Lørdag 4de Juli

Formiddag.

6 L. Engelsk	Nr. 17. <i>Grøterud.</i>
5 L. Tydsk	„ 15. <i>Schmidt.</i>
5 R. Mathematik	„ 24. <i>Berner.</i>
6 M. E. a. Norsk	„ 22. <i>A. E. Eriksen.</i>
6 M. E. b. 2. Tydsk Kl. 10	„ 23. <i>E. Nicolaysen.</i>
5 M. E. a. 1. Mathem.	„ 20. <i>Höyer.</i>
5 M. E. b. 2. Tydsk	„ 21. <i>Hval.</i>
4 M. E. 2. Historie og Geografi	„ 16. <i>J. A. Eriksen.</i>
3 M. a. Tydsk	„ 9. <i>Sønnichsen.</i>
3 M. b. Geografi	„ 10. <i>Schjöth.</i>
2 M. b. Norsk	„ 12. <i>Hofgaard.</i>
2 M. c. Rogping	„ 13. <i>Hellesæter.</i>

Eftermiddag.

4 L. 1. Latin	Nr. 18. <i>Voss.</i>
6 M. E. b. 1. Fransk og Engelsk	„ 23. <i>E. og K. Nicolaysen.</i>
5 M. L. Historie	„ 19. <i>Schjöth.</i>
5 M. E. b. 1. Religion	„ 21. <i>Gullichsen.</i>
4 M. L. 2. Historie og Geografi	„ 14. <i>A. E. Eriksen.</i>
2 M. a. Religion	„ 11. <i>Sønnichsen.</i>
2 M. b. Naturhist.	„ 12. <i>Paulsen.</i>
1 M. a. 1. Historie og Geografi	„ 7. <i>Fr. Hansen.</i>
1 M. b. 1. Historie og Geografi	„ 8. <i>Schollert.</i>

Mandag 6te Juli.

Formiddag.

Eftermiddag.

6 L. 1. Græsk	Nr. 17. <i>Schmidt.</i>	5. L. 1. Latin	Nr. 15. <i>Schmidt.</i>
4 L. 2. Græsk	„ 18. <i>A. E. Eriksen.</i>	5 M. L. 2. Mathem.	„ 19. <i>Berner.</i>
5 R. Fransk	„ 24. <i>Storm.</i>	5 M. E. a. 1. Natur-	„ 20. <i>Høyer.</i>
6 M. E. a. Historie og Geografi Kl. 10	„ 22. <i>Schjōth.</i>	5 M. E. b. 1. Histo-	„ 21. <i>A. E. Eriksen.</i>
6 M. E. b. Religion	„ 23. <i>Sønnichsen.</i>	4 M. L. 2. Tydsk	„ 14. <i>Hofgaard.</i>
5 M. L. 1. Mathem.	„ 19. <i>Berner.</i>	4 M. E. 2. Tydsk	„ 16. <i>E. Nicolaysen.</i>
5 M. E. a. 2. Mathem.	„ 20. <i>Høyer.</i>	3 M. b. Naturhist.	„ 10. <i>Paulsen.</i>
4 M. L. 1. Tydsk	„ 14. <i>Hofgaard.</i>	2 M. b. Historie	„ 12. <i>J. A. Eriksen.</i>
4 M. E. 1. Engelsk	„ 16. <i>E. Nicolaysen</i>	2 M. c. Religion	„ 13. <i>Steenstrup.</i>
3 M. a. 2. Historie og Geografi	„ 9. <i>J. A. Eriksen.</i>	1 M. a. 2. Historie og Geografi	„ 7. <i>Fr. Hansen.</i>
2 M. a. Tydsk	„ 11. <i>Steenstrup.</i>		
1 M. b. Tydsk	„ 8. <i>Hval.</i>		

Tirsdag 7de Juli.

Formiddag.

5 L. 2. Latin	Nr. 15. <i>Schmidt.</i>
4 L. 1. Græsk	„ 18. <i>A. E. Eriksen.</i>
5 R. Fysik	„ 24. <i>Berner.</i>
6 M. E. a. Naturfag	„ 22. <i>Höyer.</i>
5 M. L. Geografi	„ 19. <i>Grung.</i>
4 M. L. Mathem. skr.	„ 14. <i>H. O. Hansen.</i>
4 M. E. 1. Tydsk	„ 15. <i>E. Nicolaysen.</i>
3 M. a. Religion	„ 9. <i>Sönnichsen.</i>
3 M. b. Tydsk	„ 10. <i>Hofgaard.</i>
2 M. a. 1. Historie og Geografi	„ 11. <i>J. A. Eriksen.</i>
2 M. c. Tydsk	„ 13. <i>Steenstrup.</i>

Eftermiddag.

6 L. 2. Græsk	Nr. 17. <i>Schmidt.</i>
4 L. 2. Latin	„ 18. <i>Voss.</i>
5 R. Geografi	„ 24. <i>Schjøth.</i>
5 M. E. a. 2 Naturfag	„ 20. <i>Höyer.</i>
5 M. E. a. 2 Historie og Geografi	„ 21. <i>A. E. Eriksen.</i>
4 M. E. 2. Engelsk	„ 16. <i>E. Nicolaysen.</i>
2 M. a. 2. Historie og Geografi	„ 11. <i>J. A. Eriksen.</i>
2 M. b. Geografi	„ 12. <i>Paulsen.</i>
1 M. a. Religion	„ 7. <i>Fr. Hansen.</i>
1 M. b. 2. Historie og Geografi	„ 8. <i>Schollert.</i>

Den sedvanlige Aarsfest holdes Torsdag den 9de Juli Kl. 11 Formiddag i Gymnastiksalen. Ved denne Leilighed vil en Del af Disciplene aflægge en Prøve i Læsning og Deklamation.

Til at overvære Exameus mundtlige Del og Aarsfesten indbydes herved enhver, hvem Skolens Gjerning maatte interessere.

Ferierne varer til Torsdag den 20de August Kl. 10 Formiddag.

De til 1ste Forberedelsesklasse indmeldte Disciple møder Torsdag den 20de August Kl. 12 Formiddag; de øvrige nye Disciple møder til Optagelsesprøve Onsdag den 19de August Kl. 9 Formiddag.

Kristiania i April 1874.

P. Voss.

Fagfordelingen for Skoleaaret 1873-1874.

(Det ved hvert Fag tilføiede Tal betegner det ugentlige Timetal).

	J. A. Eriksen	A. Falkenberg	Færden	Gullichsen	Hofgaard	Isachsen	Paulsen	Schjøth	Sønnichsen	Wang	Berner	Brun	A. E. Eriksen	C. Falkenberg*)	Grüner	Gundersen	Høyer	E. Nicolaysen	K. Nicolaysen	Sanceau	Schmidt	Skavlan	Storm	Voss	
		Engelsk 2						Historie 2 Geografi 1		Gymnastik 2. Vaabenøvelser 3**).		Mathem. 4 Religion 2							Fransk 3		Latin 8 Græsk 5 Tydsk 2	Norsk 3			
		Engelsk 2						Historie 2 Geografi 1					Religion 2					Mathem. 4			Fransk 3	Latin 7 Græsk 6 Tydsk 2	Norsk 3		
						Norsk 1		Historie 3 Geografi 1					Religion 2	Norsk 2 Græsk 5				Mathem. 3	Tydsk 1						Latin 8 Fransk 4
			Tegning 2					Historie 2 Geografi 2				Skrivning 1	Mathem. 6 Fysik 2	Religion 2	Norsk 2 Tydsk 3			Naturhist. 2			Engelsk 3			Fransk 4	
			Tegning 1					Historie 2 Geografi 1	Religion 2			Skrivning 1		Norsk 3		Engelsk 4		Mathem. 7 Naturfag 2	Tydsk 4	Fransk 3					
2			Tegning 1					Historie 2 Geografi 1	Religion 2			Skrivning 1					Norsk 3 Mathem. 7	Tydsk 4 Engelsk 4	Fransk 3						
						Norsk 1		Historie 2					Mathem. 6	Religion 2	Norsk 2 Latin 6	Tydsk 3 Geografi 2		Naturfag 3			Fransk 3				
			Tegning 2			Norsk 1	Sang 1	Historie 2 Geografi 2				Skrivning 1			Norsk 2 Tydsk 4 Religion 2			Mathem. 6 Naturfag 3	Engelsk 1		Engelsk 4				
6 3		Tydsk 4	Tegning 2	Religion 2		Norsk 1						Skrivning 1			Norsk 2 Historie 2 Geografi 2		Engelsk 4			Engelsk 1					
			Tegning 1	Religion 2	Tydsk 3 Latin 8	Norsk 1	Sang 1					Skrivning 1	Mathem. 6 Naturhist. 2		Norsk 2 Historie 2 Geografi 2										
6	Historie 2 Geografi 2		Tegning 1			Norsk 1					Skrivning 2	Naturhist. 2		Religion 2 Norsk 2						Tydsk 5 Engelsk 5					
												Gill	F. Hansen	Hetlesæter	Nilssen	Schollert	Thorsen***)								
2	Historie 3 Geografi 3		Tegning 2			Norsk 2	Sang 1		Religion 2 Norsk 3 Tydsk 6		Skrivning 2														
			Tegning 2		Norsk 3 Tydsk 6	Norsk 2	Naturh. 2	Historie 3 Geografi 3	Religion 2		Skrivning 2		Regning 5												
	Historie 3 Geografi 3	Norsk 3 Tydsk 6	Tegning 2				Naturhist. 2		Religion 3				Regning 4								Skrivning 3 Sang 2				
	Historie 3		Tegning 2	Religion 3	Norsk 5 Tydsk 4		Naturhist. 2 Geografi 3						Regning 4								Skrivning 3 Sang 2				
									Norsk 6 Tydsk 4		Skrivning 3	Historie 3 Geografi 3 Religion 3 Sang 1		Regning 4											
		Norsk 6 Tydsk 4											Regning 4				Historie 3 Geografi 3 Religion 3	Skrivning 3 Sang 1							
				Alle Fag i 3 F. a undtagen Regning og Skrivning (17)							2 F. a Skrivning 4	Alle Fag i 2 F. a undtagen Skrivning (20)		Alle Fag i 3 F. b undtagen Skrivning (21)	Alle Fag i 2 F. b undtagen Skrivning (20)	3 F. a og b Skrivning 6 3 F. a Regning 4 2 F. b Skrivning 4									

*) Her opføres de Fag, som under C. Falkenbergs Fraværelse (se Side 35) vil blive besørget ved hans Vikarer.

***) I Vintermaanederne indskrænkes Vaabenøvelserne til 1 Time ugentlig for hvert Parti. De saaledes indsparede Timer anvendes for en Del til Extra-Undervisning i et eller andet Fag, hvor saadant maatte vise sig ønskeligt. I den forløbne Vinter har et Par saadanne Timer været anvendte til Foredrag i Gymnastik-lokalet for flere Klassers Disciple ad Gangen (se Side 35), og for Fremtiden tænkes en saadan Anvendelse af Tiden og Lokalet udstrakt noget videre. Saaledes har Hr. V. Molard tilbudt sig, under Forudsætning af, at han forbliver i Kristiania, at foredrage udvalgte Stykker af fransk Literatur for de øverste Klassers Disciple; de Stykker, som vælges, vil da forud blive gennemgaaede paa Skolen, forat Disciplene uden Vanskelighed skal kunne følge og have Udbytte af den deklamatoriske Oplæsning.

****) Medens Programmet var under Trykning, har Hr. Løitnant H. O. Hansen (se S. 22) opsagt sin Post, fordi han venter at blive forflyttet til en anden Bataljon; i hans Sted er ansat Hr. E. Thorsen, hidtil Lærer i Drøbak.

Fagfordelingen for Skoleaaret 1873-1874.

(Det ved hvert Fag tilføiede Tal betegner det ugentlige Timetal).

	Dietrichson	J. A. Eriksen	A. Falkenberg	Færden	Gullichsen	Hofgaard	Isachsen	Paulsen	Schjøth	Sønnichsen	Wang	Berner	Brun	A. E. Eriksen	C. Falkenberg*)	Grüner	Gundersen	Høyer	E. Nicolaysen	K. Nicolaysen	Sanceau	Schmidt	Skavlan	St
6 L.			Engelsk 2						Historie 2 Geografi 1			Mathem. 4	Religion 2							Fransk 3		Latin 8 Græsk 5 Tydsk 2	Norsk 3	
5 L.			Engelsk 2						Historie 2 Geografi 1				Religion 2					Mathem. 4			Fransk 3	Latin 7 Græsk 6 Tydsk 2	Norsk 3	
4 L.							Norsk 1		Historie 3 Geografi 1				Religion 2	Norsk 2 Græsk 5				Mathem. 3	Tydsk 1					
5 R.				Tegning 2					Historie 2 Geografi 2			Skrivning 1	Mathem. 6 Fysik 2	Religion 2	Norsk 2 Tydsk 3			Naturhist. 2			Engelsk 3			Fra
6 M. E. a.				Tegning 1					Historie 2 Geografi 1	Religion 2				Norsk 3		Engelsk 4		Mathem. 7 Naturfag 2	Tydsk 4	Fransk 3				
6 M. E. b.	Naturfag 2			Tegning 1					Historie 2 Geografi 1	Religion 2							Norsk 3 Mathem. 7		Tydsk 4 Engelsk 4	Fransk 3				
5 M. L.							Norsk 1		Historie 2			Mathem. 6	Religion 2	Norsk 2 Latin 6	Tydsk 3 Geografi 2			Naturfag 3		Fransk 3				
5 M. E. a.				Tegning 2			Norsk 1	Sang 1	Historie 2 Geografi 2					Norsk 2 Tydsk 4 Religion 2				Mathem. 6 Naturfag 3	Engelsk 1		Engelsk 4			
5 M. E. b.	Mathem. 6 Naturfag 3		Tydsk 4	Tegning 2	Religion 2		Norsk 1							Norsk 2 Historie 2 Geografi 2		Engelsk 4			Engelsk 1					
4 M. L.				Tegning 1	Religion 2	Tydsk 3 Latin 8	Norsk 1	Sang 1				Mathem. 6 Naturhist. 2		Norsk 2 Historie 2 Geografi 2										
4 M. E.	Mathem. 6	Historie 2 Geografi 2		Tegning 1			Norsk 1						Naturhist. 2		Religion 2 Norsk 2						Tydsk 5 Engelsk 5			
												Gill	F. Hansen	Hetlesæter	Nilssen	Schollert	Thorsen***)							
3 M. a.	Naturhist. 2 Regning 5	Historie 3 Geografi 3		Tegning 2			Norsk 2	Sang 1		Religion 2 Norsk 3 Tydsk 6														
3 M. b.				Tegning 2		Norsk 3 Tydsk 6	Norsk 2	Naturh. 2	Historie 3 Geografi 3	Religion 2				Regning 5										
2 M. a.		Historie 3 Geografi 3	Norsk 3 Tydsk 6	Tegning 2					Naturhist. 2						Regning 4							Skrivning 3 Sang 2		
2 M. b.		Historie 3		Tegning 2	Religion 3	Norsk 5 Tydsk 4			Naturhist. 2 Geografi 3					Regning 4								Skrivning 3 Sang 2		
1 M. a.										Norsk 6 Tydsk 4			Skrivning 3	Historie 3 Geografi 3 Religion 3 Sang 1		Regning 4								
1 M. b.			Norsk 6 Tydsk 4											Regning 4			Historie 3 Geografi 3 Religion 3					Skrivning 3 Sang 1		
Forberedelses-skolen.					Alle Fag i 3 F. a undtagen Regning og Skrivning (17)			Alle Fag i 1 F. (24)				2 F. a Skrivning 4	Alle Fag i 2 F. a undtagen Skrivning (20)		Alle Fag i 3 F. b undtagen Skrivning (21)	Alle Fag i 2 F. b undtagen Skrivning (20)	3 F. a og b Skrivning 6 3 F. a Regning 4 2 F. b Skrivning 4							

*) Her opføres de Fag, som under C. Falkenbergs Fraværelse (se Side 35) besørgede ved hans Vikarer.

**) I Vintermaanederne indskrænkes Vaabenøvelserne til 1 Time ugentligt Parti. De saaledes indsparede Timer anvendes for en Del til Extra-undervisning i et eller andet Fag, hvor saadant maatte vise sig ønskeligt. I Vinter har et Par saadanne Timer været anvendte til Foredrag i lokalet for flere Klassers Disciple ad Gangen (se Side 35), og for tænkes en saadan Anvendelse af Tiden og Lokalet udstrakt noget videre har Hr. V. Molard tilbudt sig, under Forudsætning af, at han forbliver at foredrage udvalgte Stykker af fransk Literatur for de øverste Klasser de Stykker, som vælges, vil da forud blive gennemgaaede paa Disciplene uden Vanskelighed skal kunne følge og have Udbytte af matoriske Oplæsning.

***) Medens Programmet var under Trykning, har Hr. Løitnant H. O. Haas op sagt sin Post, fordi han venter at blive forflyttet til en anden hans Sted er ansat Hr. E. Thorsen, hidtil Lærer i Drøbak.